

DATS ÅRSSKRIFT

2014

Pletskud 2013
Nyt B&U teater
Revy på 44 timer
Teaterrødder i 25 år
Ung teaterunderviser

Mød en DATS blogger
Amatørkultur på nettet
Teaterteknisk blæksprutte
Steds-specifikt skoleteater
Vækstlagsfestival fylder 10 år
De bedste DATS oplevelser i 2013

DATS

landsforeningen for
dramatisk virksomhed

Indhold

Velkommen til Årsskriftet - af Anders Hind og Christine Juul Johansen	3
Fra bar bund til en halv revy - af Peter Rafn Dahm	4
OUT - af Peter Rafn Dahm	7
Børneteater for fulde sejl i Odsherred	7
Belønningen er at se alle børnene på scenen	8
Det vi har lært kan bruges til enormt mange ting	10
Der sker faktisk fede ting i udkantsdanmark	12
Bloggere - af Lene Grønberg Poulsen	14
Ny blog giver stemme til amatør- og vækstlagsteater i Danmark	14
Mød bloggerne	15
Fordi jeg har noget på hjerte	17
En digital teater teknisk blæksprutte - af Peter Rafn Dahm	18
PROGRAM for DATS Årsmøde 2014	20
Der er ikke meget der slår hjerteblod - af Peter Rafn Dahm	22
Teaterrødderne, er et primadonna frit ensemble - af Peter Rafn Dahm	24
Ny digital bog sætter spotlys på amatørkulturen - af Lene Grønberg Poulsen	27
Case fra bogen: Fra Art til Aura	29
Mit største fødselsdagsønske? - af Peter Rafn Dahm	30
Teater om bøger - af Peter Rafn Dahm	32
Pletskud - en billedreportage - af Lene Grønberg Poulsen	35
De bedste oplevelser i DATS 2013 - af Lene Grønberg Poulsen	38

Forsiden: Pauline Vestergaard i teatergruppen Diktaturets fortolkning af "Woyzeck".
Bagsiden: Odsherred Unge Teater optræder med "Piraternes bog" på Vig Festivalen 2013. Foto Peter Rafn Dahm

DATS Årsskrift, marts 2014.

Udgivet af DATS - landsforeningen for dramatisk virksomhed. ISSN 0107 1882
Redaktionsgruppe: Christine Juul Johansen, Jens Damsager Hansen, Lene Grønberg Poulsen og Peter Rafn Dahm
Redaktør: Peter Rafn Dahm
Ansvarshavende udgiver: DATS Hovedbestyrelse
Design: Annie Hjort Hansen og Peter Rafn Dahm
Trykt hos HotTryk, Rødekrø

Hvad er DATS?

DATS er en landsdækkende teater-organisation, der arbejder lokalt, regionalt og på landsplan for at styrke og udvikle teater i Danmark.

DATS fremmer og støtter teatervirksomhed, herunder projekter der bidrager til samfundsdebatten, styrker ytringsfriheden og skaber dialog på tværs af sociale, etniske, religiøse og kulturelle skel.

DATS varetager enkeltmedlemmers, sceners, grupper og institutioners teater-interesser. I alt er der ca. 50.000 aktive amatørteaterfolk i alle aldre landet over.

DATS yder tilskud til kurser og opførelser, arrangerer festivaler, konferencer og uddannelsesforløb samt formidler teaterkontakt nationalt og internationalt.

DATS i tal

Samlet antal medlemmer:
1.512 medlemmer i 2013 (personlige medlemmer, scener og grupper samt skoler)

Aktivitets medlemmer:
52.014 akt medlemmer i 2012

DATS' Årsmøde 2014

DATS holder Årsmøde den 26. og 27. april i Haslev. Udover generalforsamlingen, teater og fest, byder årsmødet på ikke mindre end 5 spændende mødesteder for: Teatertechnikere, teaterundervisere, musikere, scener og grupper og for vækstlagene.

Se programmet på midtersiderne side 20-21.

Velkommen til Årsskriftet 2014

Siden Årsmødet 2013 har vi samarbejdet om den daglige, politiske ledelse af DATS, Anders som formand og Christine som næstformand. Vi repræsenterer to generationer i amatørteatret, og kommer også fra to forskellige teatermiljøer. Anders fra Amatørscenen Skansen i Hals og Christine fra vækstlags-teatret, først i København og nu i Odense.

Men netop den forskellighed, os imellem, giver vores dialog og samarbejde en bredde og dynamik, vi oplever som meget værdifuld – både for os selv og for DATS.

DATS er jo en organisation med en enorm spændvidde i medlemsskaren og i deres teateraktiviteter. Derfor er det vigtigt, at vi, der leder organisationen, har føling med og kan repræsentere forskelligheden. Samtidig med at vi er enige om det grundlæggende: At fremme teatret som kunstnerisk aktivitet og udtryk overalt i Danmark (og i verden). Med al den viden, den udvikling og det fællesskab, det fører med sig.

Og så betyder vores "generationssamarbejde" også, at vi kan arbejde effektivt: Baseret på Anders' mange-årige nationale og internationale organisationserfaringer, og på hans brede kulturpolitiske orientering. Mens Christine bidrager med nye tanker og ideer - f.eks. omkring hele det dramapædagogiske område, både nationalt og internationalt, - og omkring møder, samarbejde og kommunikation mellem amatører og professionelle. Sammen er vi gode til ikke bare "at køre rutinen", men hele tiden at gribe fat i hvorfor og hvordan vi gør tingene.

Fordelen ved den spændvidde i alder, erfaring og interesser, der ikke bare kendetegner os, men hele Hovedbestyrelsen lige nu, er, at vi har et meget frugtbart "udviklingsklima", hvor fornyelse og forandring "vokser" naturligt ud af DATS' 66-årige historie. For er der noget, der kendetegner den historie, er det et levende og aktuelt engagement i teatret og hele kulturen – til enhver tid. Og et fremsyn og en parathed til at søge og at gå nye veje, for at være i øjenhøjde med både nu- og fremtid.

Så i DATS er historien en inspiration og en forpligtelse til aldrig at stå stille og bare gentage os selv. Derfor er det så vigtigt, at vi hele tiden har dialogen mellem de - ældre - der kender historien fra deres eget liv, og de - yngre - der skal forny den og bringe den ind i nutiden og fremtiden.

Den dialog oplevede vi, da Hovedbestyrelsen henover en meget intens weekend i begyndelsen af 2014 arbejdede med en ny kommunikationsstrategi, som bliver fremlagt på Årsmødet i april. Med den strategi er vi godt klædt på til at markere os og spille en rolle, både når det gælder amatørteater, amatørkultur og teater og drama i skole og undervisning.

Spændvidden, rummeligheden og engagementet i DATS og amatørteatret afspejler sig også tydeligt i det nummer af Årsskriftet, du sidder med: Fra "Teaterrødderne" der oplever at blive ældre sammen i deres gruppe, over vækstlagsfestivalen "Vildskud", der fejrer 10 års jubilæum i København - til et helt nyt initiativ - Odsherred Unge Teater, der præsenterede sin 2. forestilling i 2013.

Når det gælder fornyelse og forandring, er det også ganske synligt i Årsskriftet 2014, som fremtræder i et helt nyt og meget visuelt layout, med fokus på at indfange magien i nogen af de mange teateroplevelser året 2013 bød på.

God fornøjelse med læsningen.
Anders Hind og Christine Juul Johansen

Fra bar bund til en halv revy - på en weekend

Af Peter Rafn Dahm

I september 2013 afholdt DATS et revykursus i Oksbøl i samarbejde med Blåvandshuk revyen "Sand i øjet". Det blev virkelig et kursus med fart over feltet, og alt tyder på, at det blev starten på en helt ny tradition.

Uddannelse og kursus i DATS

Teateruddannelsen: tilbydes til alle med interesse for teater. Uddannelsen består af et sammenhængende kursusforløb, hvor deltagerne beskæftiger sig med de elementer, en teaterproduktion kan bestå af. Uddannelsen strækker sig over et halvt år og afsluttes med en slutproduktion.

Kursus: DATS tilbyder kurser i alt fra skuespilteknik, instruktion til undervisning i lys og teknik.

Hjem-på-scenen-kurser: Som noget nyt tilbyder DATS også de såkaldte hjem-på-scenen-kurser, der er skræddersyet efter den enkelte scenes behov og udfordringer.

Glimt fra arbejdet med "den halve revy" som kursusedtagerne opførte for et pænt antal lokale fremmødte i Den Gamle Hal i Oksbøl den 8. september 2013. Alle fotos af Peter Rafn Dahm.

Anders Hind, formand i DATS og kursusleder på revykurset:

Det her har potentialer! Hold kæft hvor har vi grinet, og hvor har vi haft det sjovt hele vejen igennem kurset. Fra starten fredag aften til visningen af 11 revynumre her søndag for et ganske stort publikum. Det skal simpelthen fortsætte, det her!

Hele samarbejdet med DM i revy, og med den lokale revy her i Oksbøl/Blåvand - "Sand i øjet" - har så mange potentialer - som vi i DATS skal få mest muligt ud af. Al den synergi der ligger i samarbejdet mellem revyverdenen og amatørteaterverdenen lover virkelig godt for fremtiden.

Årsskriftet har talt med en deltager, en arrangør, to underviserne og kursuslederen.

Kursusedtager Gitte Lindberg fra Sløjds scenen:

Her har jeg oplevet, hvordan man også kan lave revy

"Jeg er her fordi, jeg er vild med revy. Og jeg er vild med revy, fordi man selv kan sætte sit præg på den person, man spiller, på den sang eller den sketch man er med i. Det er ikke så dikteret, som når man spiller efter manuskript. Det kan jeg godt lide. Birgit, vores formand i Sløjds scenen, lokkede mig med, og det har jeg ikke fortrudt. Forventningen var at få flere værktøjer til at lave gode revyer med. Og det fik

jeg: Vi startede helt fra begyndelsen med at skrive, og vi endte op med at opføre en "halv" revy. Det tidspres giver en hel masse, når vi er så mange kreative mennesker sammen. Så jeg har fået rigtig mange gode ideer med mig. Også til andre måder man kan gøre tingene på, så man ikke længere behøver være låst af at have gjort tingene på én bestemt måde i mange år. Nu har jeg oplevet, hvordan man også kan gøre det, og det har bare været helt perfekt for mig. Derfor håber jeg også, at der kommer flere kurser af den her slags."

Lokal kursusarrangør Henrik Slot Hansen fra Sand i øjet:

Ideen er, at vi lærer af hinanden - og at alle får noget med hjem

Ideen kort fortalt: Det ene år er vi til DM i revy og konkurrerer mod hinanden. Og det næste er vi her i Oksbøl, og her samarbejder vi om at blive bedre. Det skal være den første weekend i september hvert eneste år, så det kan blive en fast tradition, som folk krydser af i kalenderen. Kernen i konceptet er, at vi sammen laver en revy i løbet af weekenden. Men det er processen, der er det vigtigste, learning by

doing, mere end selve resultatet. Det er vigtigt, at alle får noget med hjem. At man lærer af hinanden ved i praksis at få indblik i, hvordan de andre gør det. Noget af det vigtigste er, at de problemer vi støvler med, dem støvler de andre også med. Vi er sgu ikke alene i verden. Og når vi så har undervisere, som samtidig med, at de er store kanoer, også er helt nede på jorden, og kan vise os hvordan vi også kan gøre det, så bliver det til mange øre- og øjenåbnere.

Alle revyer har jo brug for nyt blod

I tilgift får man så også et netværk, hvor vi kan hjælpe hinanden. Tænk hvis vi sammen kunne få hævet niveauet på alle amatørrevyer - lidt... eller himmelhøjt! Det ville jo være fedt. Vi kan hjælpe hinanden med tekster. Der er jo ikke noget galt i at låne af hinanden. Det har vi selv praktiseret. Alle revyer har jo brug for nyt blod, nyt stof. Selvom vi herovre i "Sand i øjet" har syv tekstforfattere, har vi brug for et netværk, hvor nogen kan byde ind med lige det "etellerandet" vi mangler.

Det kan sagtens vokse sig større

Hvis det her går hen og bliver rigtig stort, kunne vi udvide, så der sideløbende med revykurset bliver noget for sminkører og/eller scenebyggere. Så beslutter vi f.eks., at revyen skal have et antal klovnumre, og så lærer sminkørerne at sminke klovne, samtidig med at vi skaber og indøver numrene. Og til slut viser vi numrene med sminke og det hele. Det kan også handle om kostumer, hvor vi på forhånd beslutter at arbejde med nogle bestemte figurer, som kostumefolkene så skaffer materialer til på forhånd. Eller hvad med en instruktørworkshop, en skriveworkshop, en skuespilworkshop – alle med superviser! Man kunne sagtens forestille sig, at vi laver tre workshops ved siden af selve revyen – og så kobler det hele sammen til sidst. Men det skal alt sammen gøres lige hér, i og omkring Den gamle Hal her i Oksbøl, for vi er én enhed. Det mærkede vi med det samme på dette kursus. Vi revyfolk er sgu lidt specielle. Vi brænder bare for det her, og vi gør det bare – bam!

Fra bar bund til en halv revy – på en weekend

Der er simpelthen så meget gang i den. I går besluttede vi at få publikum på til slutvisningen, og vi satte en invitation på Facebook og på vores lokale net/hjemmeside. Det giver det hele et løft, ambitionerne stiger, der bliver premierestemning, og vi sluger frokosten for at få mere øvetid. Vi presser hinanden lidt ekstra, og vi får lige det mere ud af det. Vi viser 11 numre, og de 8 af dem har vi skabt fra bar bund på halvandet døgn. Det vigtige er, at få fingrene ned i grøden, mærke det og blive "beskidt", og det er vi i den grad blevet. Så jeg er overbevist om, at det her har en fremtid. Vi har faciliteterne, og DATS støtter op hele vejen. Folk vil jo gerne, og de kommer langvejs fra, når først de har fået øje på det.

Underviserne, Lars Arvad, kendt fra bla. Odense Vinterrevy og Thomas Mørk, lige nu aktuell i Nørrebro Teaters "Kronprinsen og Danmark"

Folk smider både livrem og seler – og kaster sig lige ud i det

Lars: Den her koncentrerede måde at arbejde på minder ret meget om den måde, vi professionelle normalt arbejder med revy på. Og vi var ret spændte på, hvordan amatører ville tackle den form. Men det er godt nok nogle dejlige, dedikerede mennesker, som i den grad kaster sig ud i det med liv og sjæl og smider både livrem og seler. Så vi har fra start kunne lade det ligne vores professionelle verden. Hvad gå-på-mod angår, er de lige så professionelle som os! Vi talte

om at lave øvelser for at komme stille og roligt i gang, men det var helt overflødigt.

Thomas: Vi kunne bare gå lige på, akkurat som vi helst ville have det. Det er jo ret fantastisk, at mennesker, der slet ikke kender hinanden, bare "klikker" med det samme, fordi de deler den fælles passion, der hedder revy.

De er sgu ikke kommet her for at drikke kaffe!

Thomas: Det har ærligt og redeligt overrasket os, hvor meget amatører kan nå på en weekend. De er sgu ikke kommet her for at drikke kaffe! I går lørdag arbejdede vi 12, eller nok snarere 14 timer, og så gik snakken endda videre bagefter.

Lars: Når man er helt herude i Oksbøl i en weekend langt væk fra alting, så får man den her internat-fornemmelse på den gode måde. Der er intet, der forstyrrer. Vi hænger ikke i nogen strenge udefra. Når først vi er her, kan vi lige så godt køre helt igennem.

Man kommer ind til essensen

Thomas: Vi får faktisk også selv noget ud af det. Man kommer ind til essensen af, hvad vi laver: At fortælle en sjov historie - og at have det sjovt, mens du gør det. At se alle de mennesker nyde det, mens det vælter ud af dem, det giver noget. Når man arbejder professionelt, er det jo virkelig et arbejde, hvor det sjove godt kan fortone sig lidt – hvorfor man egentlig gør det. Det får man godt nok et ordentligt boost af her.

Folk er enormt glade for at blive taget alvorligt

Thomas: Vi håber, at folk har lært at tage sig selv lidt mere alvorligt. Jeg er god nok. Mine ideer er gode nok. Folk kan godt selv – og det ligger der en fantastisk energi i. Som undervisere har vi også kunnet tillade os at tage deltagerne alvorligt, at presse dem til at gøre deres bedste, at komme længere.

Lars: Vi har jo ikke kunnet lave revyen for dem, men vi har måske vist dem, hvordan de bare skal gøre det selv. Det har været WAU-oplevelsen. Ikke at gå den store vej udenom. Men at gå direkte til biddet og tro på det. Folk er enorm glade for at blive taget alvorligt. At det ikke er noget la-la, vi laver. Det koster blod, sved og tårer. Og man kan hele tiden udvikle sig selv, og det man arbejder med. Den tilgang skal der holdes liv i. Og vi stiller gerne op som undervisere en anden gang.

Kursuslærere Thomas Mørk og Lars Arvad.

Børneteater for fulde sejl i Odsherred

Af Peter Rafn Dahm

Odsherred Unge Teater (OUT) optrådte med en særlig festivaludgave af deres forestilling "Piraternes bog" på Vig Festivalen i juli 2013. DATS har støttet projektet med midler fra både aktivitets- og udviklingspuljen. Derfor tog vi til Vig for at se forestillingen og tale med nogle af de involverede. Det er blevet til tre interviews. Et med den gruppe af voksne, der stod for festivalversionen af forestillingen. Et med en ung skuespiller fra OUT, der også har deltaget i den lokale kulturmentoruddannelse, som er et "knopskud" på teaterprojektet. Og et med instruktøren af den oprindelige teaterudgave af "Piraternes bog", der også har været med til at skabe kulturmentor-uddannelsen

Alle fotos fra OUT af Peter Rafn Dahm.

Med projektet "Tværfagligt musical" får unge i Odsherred hvert år mulighed for at opsætte en musikalsk teaterforestilling under vejledning af professionelle kunstnere. Derigennem bliver de forbilleder (kulturmentorer) for andre unge i Odsherred.

Børnekulturens Netværk stiller 250.000,- kr. til rådighed for projektet. Derudover får projektet midler fra Odsherred Teater, Odsherred Musikskole, Odsherred Bibliotek, Ung i Odsherred (ungdomsskolen), **Odsherred Unge Teater** og Odsherred Kommune. Der forventes desuden indtægter i forbindelse med de to musicals.

Formålet med projektet er, at unge inspireres til og uddannes i at sætte kulturprojekter i gang, tage ansvar og involvere sig i at skabe ungdomskultur.

Gennem projektet får de unge redskaber og netværk, der danner og uddanner dem som kulturmentorer. De ældste unge får en kultur- og ungelederuddannelse, hvor de får redskaber til bære ansvaret og til selv at sætte projekter i "Ung i Odsherred".

BAGGRUND

Odsherred Kommune har i de seneste år oplevet stigende ungdomsarbejdsløshed, en stor andel af unge, der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse, og en flugt fra kommunen af stærke unge og deres familier.

Derfor er både politiske og kulturelle kræfter gået i gang med at vende skuden ved at satse på de stærke unge og deres potentialer i en erkendelse af, at stærke unge er gode forbilleder for de svage, at de skaber en positiv ungdomskultur og på den måde bliver kulturmentorer.

Kilde "Børnekulturens netværk"

Belønningen er at se alle børnene på scenen

De voksne bag festivaludgaven af Piraternes bog på Vig Festivalen. Forrest tv. Henriette Højbjerg Jacobsen. Bagerst tv. Erik Schmidt. Bagerst th. Gry Skotte. Forrest th. Christian Koed.

Glimt fra forestillingen "Piraternes bog", opført i teater-teltet på Vig Festivalen.

Henriette: I år, med "Piraternes bog", har vi lånt os fast ind, og vi har derfor kunne have tingene stående, og efterfølgende har vi fået lov til at leje det. I hvert fald et år. Så det giver en midlertidig ro og sikkerhed. Men det kunne jo være skønt at få et rigtigt teatersted.

Vi tog en dyb indånding og sagde ja

Christian: Jeg har mit studie derhjemme, hvor jeg skriver musik og indspiller musikken, så den kan afvikles på et lille anlæg, hvor skuespillere og sangere øver. Så skal materialet sendes ud til musikerne, der sidder på deres eget sted og øver løs. Og så mødes vi på et tidspunkt og håber bare, at det spiller godt sammen det hele. Som regel har vi en uge i selve teatersalen til at få alt til at swinge.

Henriette: På den uge skal alle de puslespil, vi har langt rundt omkring, – musik, spil/teater, kostumer, scenografi osv. gå op i en højere enhed. Vi startede jo egentlig bare som os selv, men så kom musikskolen og forfatterskolen og spurgte, om vi skulle lave noget sammen. Og så tog vi en dyb indånding og inviterede dem med på "Piraternes bog". Vel vidende hvor stor en udfordring det er, hvor meget det kræver at få "eksterne" samarbejdspartnere på. Vi lægger ud med en ide, en ramme. Det begynder vi så at udforske og lege med gennem improvisationer. Christian laver et par sange, "typiske" piratsange som kan passes ind alle mulige steder. Der synges, arbejdes med danse og koreografi og kreeres bud på scener.

Gry: Jeg kommer med ideer til kostumer og materialer. For med alt det der skal produceres, og alle de kostumer der skal designes, findes materialer til og syes, kan vi jo ikke vente på et færdigt manus. F.eks. har vi 40 store skørter i forestillingen, så der var noget at gå i gang med hurtigt.

Erik: Scenografien er typisk i gang seks måneder før premieren, ellers kan vi ikke nå det, det ved vi jo efterhånden.

Gry: Mine elever på Produktionsskolen har også været udfordret. Med design af hår og make-up, der skulle holde sig indenfor den 1700-tals ramme, vi bestemte os for. Og de er aktivt med i hele processen fra ide over design til den praktiske realisering.

Det kræver is i maven at komme fra kaos til en teaterforestilling

Henriette: Vi kan ikke arbejde på den traditionelle hierarkiske måde, med et manus der kommer først osv. Vi er nødt til at udvikle og arbejde med alle udtryk og alle arbejdsområder sideløbende med hinanden. Det betyder så også, at alt fungerer meget ligeværdigt i forestillingen. Vi begyndte allerede i efteråret, og forfatterskolen startede først op i januar. Så vi improviserede et oplæg, som dramatikere kunne skrive videre på. Og derfra arbejder vi så parallelt med hinanden. Indenfor nogle universer og med små historier, vi er blevet enige om. Dem kan vi sagtens øve og arbejde med uden at kende historien i detaljer. Når manuskriptet kommer, er det mest af alt en fastholdelse af det, vi allerede har skabt. Men det har sørme været en ilddåb for de unge dramatikere at skulle arbejde på den måde. Og at debutere med en kæmpeproduktion som "Piraternes bog".

Christian: Det kræver is i maven og masser af hårdt arbejde for os voksne at få skabt en forestilling ud af det kaos, vi begynder i. Men her giver vores proces bonus: Alle er vant til at improvisere. Alle stoler på, at det her bliver stort og godt. Alle deltager i – eller ser på – hver eneste gennemspilning. Så alle kan det hele på fingrene til sidst. De ville faktisk kunne spille hinandens roller, hvis det skulle blive nødvendigt.

Gry: På Produktionsskolen er de unge meget motiverede og optaget af at arbejde med teater. Også udenfor almindelig skoletid. Så de har været inddraget i hele set-up'et med alle de mange store skift, både i kostumer og sminke. På den oprindelige forestilling var de 16, og på den udgave vi spiller her på festivalen, midt i sommerferien, er der 10 med. Både gamle elever, der har spurgt om lov til at være med og helt, helt nye, der bare står og krøller hår og laver andre "begynderting".

Henriette: Og der er virkelig disciplin på her på festivalen. Hvis vi spiller kl. 12, møder børnene ind kl. 9 og bliver sminket, får krøllet hår og tager kostumer på. Og en halv time før vi så går på, varmer de op sammen med Christian.

Forældrene skal opleve hvor stort det er

Gry: Men alt der her kan ikke lade sig gøre uden en hær af frivillige forældre. Alene koordineringen af alle de frivillige er jo et helt job i sig selv. Jeg står for det kunstneriske - design af kostumerne, mønstrene og klipningen, men skulle jeg selv sørge for deltagerne, ville jeg jo først være færdig om 10 år. Så det er super med hjælpende forældre og sindssygt hyggeligt. Vi mødes og syr sammen, mens børnene øver.

Henriette: Det er også vigtigt, at forældrene oplever, hvad det indebærer, at deres barn

går til teater. Hvor stort og omfattende det er, og hvor meget arbejde det kræver at få så store forestillinger op at stå.

Erik: Det svære ved at inddrage forældre er, at alt så skal planlægges ret nøje på forhånd, når man f.eks. låner sig ind på en skole, hvor man selv er denne eneste, der kender alarmsystemet. Der skal det meldes præcist ud hvor og hvornår, der sker noget, og det kan være svært for folk at passe ind i deres travle hverdag. Derfor kunne det være skønt at have et eget værksted, lige nedenunder systuen f.eks.

Børnene kommer strømmende til

Henriette: Det koster kun 350 kroner at være med i en forestilling, for det er meget vigtigt for os, at der er plads til alle, også økonomisk. Og børnene vil gerne være med. Vi er allerede vokset fra 34 børn på første forestilling til 65 denne gang + musikerne. Mange børn kommer bagefter og siger "Jeg skal gå til teater næste år," og "Jeg har også to veninder, der vil med". Så vi er spændte på, og også en lille smule nervøse for, hvor mange vi bliver tredje gang! Men vi har ikke tænkt os at lave optagelsesprøver og sige nej til nogen. De fleste kan jo ikke særlig meget, når de starter, men de vokser sammen – som gruppe – på en ret fantastisk måde.

Erik: Om de er 10 eller 17 år, alle er de lige kærlige overfor hinanden. De hjælper hinanden og tager hinanden under vingerne.

Gry: Ja, belønningen er at se alle børnene på scenen. Sammen. Hver gang. Jeg får stadigvæk kuldegysninger, når jeg ser forestillingen, og jeg har efterhånden set den rigtig, rigtig mange gange.

Det vi har lært kan bruges til enormt mange ting

Amanda Højbjerg Jacobsen, 16 årig skuespiller i Odsherred Unge Teater, fortæller om kulturmentor-uddannelsen, som hun gennemførte i foråret 2013.

Jeg startede på kulturmentoruddannelsen i påsken 2013. Det foregik på Odsherred Teater, og grundforløbet varede tre dage for os 11 unge, der var tilmeldt. Vi kommer alle sammen fra vores store musikteater-projekt "Piraternes bog" - ni er skuespillere i OUT og to kommer fra forfatterskolen. Forløbet gik ud på at give os redskaber til selv at kunne starte kulturprojekter op og gennemføre dem: Kort sagt at skabe kultur. Vi blev undervist i at pitche ideer og i grundlæggende metoder til at skabe gruppe-samarbejde. I alt har vi haft fem undervisere indover forløbet, der både var hårdt, intenst og rigtig fedt. Vi brugte mange timer de tre dage i træk, og vi var på hele tiden. Optagelseskravet for os skuespillere var, at vi minimum skulle gå i 8. klasse og have været med i mindst en forestilling.

Man skal både kunne fordele ansvar og roller – og være et team

Efter grundforløbet havde vi 20 dage til at arrangere en event, hvor vi valgte at lave en koncert, som vi kaldte "Univers." Som lokalitet fik vi lov til at bruge det, der nu bliver Ungdomshuset oppe i Nykøbing Sjælland. Opgaven gik i høj grad ud på at fordele ansvar og roller – hvem tager sig af hvad i den proces det er at arrangere en koncert. Vi havde altså alle sammen forskellige arbejdsområder, men var også alle ind over det hele i ét kæmpe-team, hvor vi arrangerede møder og lavede en gruppe på Facebook. Det hele foregik under skole/lærer-lockouten, så vi havde rigtig meget tid, og det fik vi faktisk også brug for. Ellers havde vi nok heller ikke nået det hele. Til koncerten fik vi tre lokale, unge bands til at komme og spille. Og så havde vi lavet et sanserum med forskellige og hyggelige ting. Men det vigtigste var musikken, mini-festivalen. Vi søgte om penge hos dem, der står for uddannelsen, og vi fik 3000 kr. Men vi brugte faktisk kun 1200 kr., så resten fik de retur. De forskellige bands spillede gratis. De syntes jo bare, det var vildt fedt at være med og få oplevelsen. Så vi skulle bare gøre stedet rent, pynte/indrette rummene og købe sodavand til at sælge af. I alt kom der nok en 80 stykker til arrangementer, der varede ca. halvanden time. Alt i alt vil jeg sige, at vi lykkedes med det. Det blev, som vi gerne ville have det.

Man skal både kunne fordele ansvar og roller – og være et team

Vi skal ud og være rollemodeller

Det vi har lært på kulturmentor-uddannelsen kan bruges til enormt mange ting. Man kan bruge det i skolen, fordi man lærer at kunne stille sig op og både overskue og fremlægge et projekt f.eks. Vi satser også på efterhånden at komme mere og mere ind og tage ansvar i OUT teaterprojekterne - som instruktører for de mindre f.eks. Det har vi faktisk allerede prøvet i år. Vi har jo fået en masse gode værktøjer, som bare skal bruges. Nu skal vi ud og være rollemodeller for andre. Lære det videre som vi selv har lært. Så vidt jeg ved kommer der et nyt mentor-forløb allerede her i efteråret (2013). Og de vil gerne have nogle af os kulturmentorer til at give vores erfaringer videre i den nye uddannelse. Det bliver spændende.

Medlemmer og puljer

Antal medlemsscener og -grupper i 2013:
381 medlemsscener og -grupper

Udviklingspuljen 2013:
Antal bevillinger: 46, samlet tilskudsbeløb 170.000 kr.

Aktivitetpuljen 2013:
Antal bevillinger: 70, samlet tilskudsbeløb 189.000 kr.

Midlertidige puljer 2013:
Midtsjællands puljen:
Antal bevillinger: 2, samlet tilskudsbeløb: 10.439 kr.
Aarhus puljen:
Antal bevillinger: 2, samlet tilskudsbeløb 5.235 kr.

DATS støttes af
Kulturministeriet - i 2013 med 3.700.250 kr.
DUF (Dansk Ungdoms Fællesråd) - i 2013 med 780.000 kr.

Ung i Front

Kulturmentor
Kulturmentoruddannelsen er for kreative unge, der kan lide at lave events og kulturbegivenheder. Undervisningen indeholder projektledelse, idéudvikling, realisering, kommunikation og samarbejde, pr-strategi og projektdesign. Kulturmentorer bruger teorien i praksis og afprøver det hele på stedet med øvelser, miniprojekter og præsentationer som optakt til idéudvikling af en større begivenhed.

Kulturmentorerne er tilknyttet en kulturinstitution i Odsherred, som stiller sig selv og sine lokaler til rådighed for et stort projekt, som kulturmentorerne selv skaber fra idé til event. Denne event skal ske mellem weekendkurset og opfølgingsdagen. Kulturinstitutionen er på dette kursus Musikskolen.

Kulturmentorerne skal finde på et navn til gruppen, og de vil efterfølgende komme til at samarbejde med de "gamle" kulturmentorer, der allerede har gennemgået uddannelsen. Nogle af de gamle kulturmentorer deltager i dele af kurset, som vejledere efter princippet ung-til-ung.

Undervisere på Kulturmentoruddannelsen er et team af kulturuddannede fra Odsherred Teater, Vallekilde Højskole, Forfatterskolen for unge, Kultur og Fritid, Odsherred Unge Teater, Musikskolen og Ung i Odsherred.

Kilde www.ungiodsherred.dk

Der sker faktisk fede ting i udkants danmark - de unge skaber dem selv

Jens Lauridsen, en af initiativtagerne til OUT og instruktør på den første udgave af "Piraternes bog" på Odsherred Teater, fortæller her om hvordan kulturmentor-uddannelsen er med til at skabe nye projekter og liv i lokalsamfundet.

Vi er jo udkant heroppe, og vi har brug for, at der sker nogle anderledes ting. Udgangspunktet er, at rigtig mange børn fra Nykøbing og Odsherred kører til Holbæk for at lave teater. Og så tænkte vi, måske kunne vi starte noget selv heroppe. Starte en forening og gå i gang. Det gjorde vi, og det var hårdt benarbejde. Men med hjælp fra de rigtige folk og gode samarbejdspartnere, skabte vi vores første forestilling "På sporet af OD" med 34 børn og unge og et voksent band. Hermed var OUT en realitet. Her i 2013 har vi skabt en ny forestilling "Piraternes bog". I et samarbejde mellem Odsherreds Teater (som rigtig gerne vil have børn og unge ind på teatret), Unge i Odsherred (Ungdomskolen), Forfatterskolen, Musikskolen og NV-Pro, Produktionsskolen i Svinninge - og os selv i OUT.

Giv de unge redskaber til selv at skabe

Vores tilgang til teatret er leg og improvisation, så alle er med til at skabe deres egen rolle og hele forestillingen. Derfor er det vigtigt for os med "kulturbærere", der kender og kan give vores improvisationskultur videre. Vi mister hele tiden nogen, som skal på efterskole. Og så er det vigtigt, at vi har "oplært" næste række af "store" til at give kulturen videre til de små nye, der starter op. Deraf kom ideen til en egentlig kulturmentor-uddannelse, hvor vi kunne udbygge tingene og virkelig lære de unge noget. Vi var så fem voksne med hver vores "kulturkompetencer", der satte os sammen og sammensatte et forløb for de unge. Det vi gerne ville var at lære de unge selv at skabe projekter: Giv dem redskaber til selv at skabe. Hvis vi vil lave en koncert, hvordan gør vi så? Rejser midler, finder et sted, afvikler tingene osv. Det at skabe en koncert i det kommende Ungdomshus i Nykøbing Sjæl-

land, blev kulturmentorerens første projekt. Og de har været eminente til at gribe udfordringen. Vi har et Ungdomshus, der venter på at blive taget i brug oppe i Nykøbing, og man skal finde ud af, hvilken kultur man gerne vil skabe i huset: Skal det være til knallertdrene? Skal det være til undervisning? Hvad skal det være? Og der har man i kommunen været så smarte at tænke kulturmentorerne ind i processen. Ved at lade dem komme på banen og være med til at skabe et ungdomshus, der fra starten er et projektsted.

Vi har skabt en succes med kulturmentor-uddannelsen

På den måde bliver mentorerne tænkt ind som dem der - måske - skal være med til at løfte udkantsdanmark. I virkeligheden drejer det sig jo "bare" om at få tændt vores unge mennesker i udkantsdanmark. Specielt tændt dem som (ellers) smutter ligeså snart de har fået deres studentereksamen. Her handler det altså om at give noget til de ressourcerstærke og skabende unge, fordi de kan være med til at løfte de svage. Og her må man sige, at vores kulturmentor-uddannelse har været en succes: Den viser, at der faktisk sker fede ting i vores udkantsområde. Vi skaber dem nemlig selv. For vi kan godt selv heroppe. Vi er ikke sat fuldstændig af i forhold til København. Vi kan f.eks. godt lave børneteater af høj kvalitet på en måde, hvor der samtidig er plads til alle, der har lyst til at være med. Og kulturmentor-uddannelsen starter sit næste forløb til efteråret 2013, og fortsætter også i 2014, så vi er godt i gang med at gøre den til en fast del af vores aktiviteter.

En begejstret Jacob Hougaard præsenterer OUT børnene på Vig Festivalen store scene: "Mine damer og herrer, her ser I fremtidens stjerner".

Ny blog giver stemme til amatør- og vækstlagsteater i Danmark

Af Lene Grønberg Poulsen

2013 blev året hvor dansk amatør- og vækstlagsteater fik en blog. Her er der plads til historier, meninger og inspiration fra syv kreative mennesker, der arbejder passioneret og frivilligt med teater.

Konceptet i bloguniverset er enkelt: Her præsenterer syv bloggere med vidt forskellige baggrunde og fagligheder de bedste historier og de skrappeste meninger om scenekunsten. Alle er de kompetente og aktive teatermennesker, der ønsker at dele deres budskaber med andre.

Bloggen, der gik i luften i august 2013, dækker alt fra teaterundervisning til amatør- og vækstlagsteater.

Læs om frivillighed og frustrationer

På bloggen kan du blandt andet læse Anders Schriver Pertou frustration over manglende frivillige på den lokale teaterscene, om Jules Rylander Hansens opråb til de professionelle teatermiljøer i et ønske om et bedre samarbejde samt om Bente Christensens overvejelser om, hvordan man skaber den bedste teaterundervisning som nystartet lærer. Her er der plads til nye idéer og forslag, frustrationer og sejre og ikke mindst glæde og engagement for teatret.

LÆS BLOGGEN PÅ WWW.DATS.DK > BLOGS

Scan koden med din smartphone og læs de mange blogindlæg med det samme

Scene fra Sløjdsscenes forestilling "Kvindfolk" skrevet og instrueret af Anders S. Pertou. Forestillingen blev vist på DATS Teaterfestival 2013 i Vejen/Askov. Foto: Axel Gadegaard.

Mød bloggerne

Niels-Martin Trier Josefsen

Niels-Martin underviser i engelsk og dramatik på Esbjerg Gymnasium og HF, og han har været med til at starte den århusianske gruppe Teaterkollektivet HoiT. I 2013 fik han udgivet de fire teaterstykker Håndbog i engangsknald, Familietamtam, Hvorfor krydsede feministen vejen? og Af porno er du kommet i en samlet antologi fra Forlaget Drama, han fik desuden en 2. plads i Teater V's landsdækkende dramatikerkonkurrence. Niels-Martin er uddannet Cand.Mag i engelsk og dramaturgi fra Aarhus Universitet.

Bloggen beskæftiger sig med krydsfeltet mellem dramaturgen, dramatikerne og dramatiklæreren.

Foto: Peter Rafn Dahm.

Joan Skovshoved

Joan Skovshoved er bosat i Odense, og hun er vild med det frivillige arbejde i foreninger. Joan blev bidt af en gal teatermaske i 1999, og hun sidder nu i bestyrelsen, PR- og repertoireudvalget på Nedergadeteatret i Odense. Derudover instruerer hun også selv forestillinger. Udover arbejdet med teater er Joan i gang med at læse en administrationsbachelor.

Joans blog handler om det frivillige teaterarbejde, om fællesskabet, og om temaer omkring det.

Privat foto.

Madeleine Friis

Madeleine Friis' teaterinteresse startede på en musik- og teaterhøjskole på Sjælland, mens den pt. bliver videreudviklet på dramaturgistudiet i Aarhus. Fritiden bruger hun blandt andet i teatervækstlagsforeningen Quonga, hvor hun sidder som Kulturpolitik og Netværksansvarlig, og hun er desuden med til at arrangere teaterfestivalen QuongaFest. Madeleine Friis bevæger sig meget indenfor det århusianske scenekunstvækstlag, men hun ser generelt teater i alle "prisklasser".

Madeleines blog afspejler hendes hverdag med teateroplevelser på dramaturgi, i Quonga samt andre steder.

Foto: Mette Bernosdottir Jakobsen.

Jules Rylander Hansen

Jules Rylander Hansen har siden oktober 2012 været engageret som formand for teaterfestivalen Vildskud i København. Derudover brænder der et stort teaterhjerter i hende, og hun er derfor også tit at finde i en mørk teatersal et sted i København.

Jules har de sidste tre år gået på teatervidenskab i København, og hun er pt. i gang med et tilvalg i kulturformidling.

I bloggen skriver Jules om sit arbejde med Vildskud samt sit liv med teater generelt.

Foto: Peter Rafn Dahm

Kristian Schwarz Larsen

Kristian Schwarz Larsen arbejder som scenekunstproducent og iværksætter i Aarhus. Han har samarbejdet med instruktør Troels Primdahl de sidste 3 år, og de skaber produktioner, som blander teater, dans, video, lyd og lys samt arbejder i alternative fremvisningsrum i stedet for det klassiske teater. På den måde vil han gerne være med til at opsætte produktioner, som kan udfordre de almindelige rammer inden for scenekunsten.

I bloggen skriver Kristian om de idéer, han har til det alternative scenekunstmiljø i Aarhus.

Privat foto.

Anders Schriver Pertou

Anders Schriver Pertou er medlem af Sløjds scenen, Askov Amatørteaters bestyrelse siden 1998, og han er desuden forfatter, instruktør, skuespiller og PR-ansvarlig.

Anders var teknisk assistent på Aarhus Lærerevny samt aktiv i byens teater vækstlag, mens han tog bifag i Dramaturgi i 1987. Frem til 2012 var han højskolelærer i drama- og filmproduktion på Askov Højskole.

I bloggen skriver Anders om sit arbejde med instruktion, bestyrelsesarbejde, videreuddannelse, PR og networking.

Foto: Per Kjær.

Bente Christensen

Bente Christensen har blandt andet medvirket i Vilhelmsborg Festpil og diverse forestillinger i vækstlaget i Aarhus. Pt. arbejder hun som teaterlærer ved Xeneriet i Vejle og som teaterlærer på Vostrup Efterskole. Hun har gennem en årrække været frivillig i læringsrollespillet "Unge På Flugt" under Ungdommens Røde Kors, og hun blev i 2011 en del af teatergruppen "De Flyvende Køer."

Bente er uddannet Cand. Mag. i dramaturgi fra Aarhus Universitet i efteråret 2012, med en bachelor i musikkultur.

Bloggen fokuserer på dramapædagogisk arbejde med børn og unge og omhandler emner fra improvisation og rollespil til tekst- og karakterarbejde.

Privat foto.

Fordi jeg har noget på hjerte

Af Lene Grønberg Poulsen

DATS-blogger og medlem af Askov Amatørteaters bestyrelse Anders Schriver Pertou håber, at han med bloggen kan være med til at skabe inspiration og erfaringsudveksling for alle i amatørteatret.

Anders Pertou har været medlem af Sløjds scenen, Askov Amatørteaters bestyrelse siden 1998, og her arbejder han som forfatter, instruktør, skuespiller og PR-ansvarlig. I 2013 så han et opslag om, at DATS søgte nye bloggere til hjemmesiden, og det projekt valgte han at springe med på:

"Jeg meldte mig til, fordi jeg har noget på hjerte fra vores lille synspunkt her i det lokale. De tanker jeg gør mig omkring, hvorfor jeg gerne vil arbejde med amatørteater og det lokale fællesskab, har jeg lyst til at dele med andre. Jeg ser det som en offentlig erfaringsudveksling, og det kan forhåbentlig også være til inspiration, når jeg skriver om de problematikker, vi oplever hos os. Men det er også for at understrege, at arbejdet er det hele værd, når man er i forpligtende fællesskaber. Jeg vil gerne sætte fokus på, hvad vi kan gøre for at hjælpe hinanden," fortæller Anders Pertou.

Man kan lære af de andre

Når Anders Pertou skal skrive et indlæg, tager han udgangspunkt i sit hverdagsliv med teater, og her har han skrevet om både "Tordenskjolds soldater i foreningslivet," "Teaterarbejdet med børn" samt "DATS Teaterfestival." Han håber, at andre kan få noget ud af, at læse hans forskellige indlæg, men derudover søger han også selv inspiration ved at læse de andre bloggere:

Jeg kan helt sikkert få noget ud af det – også selvom det er skrevet af folk fra andre "teaterverdener" end min. Det er tit tankevækkende. Jeg kunne på sigt godt tænke mig at bruge blogindlæggene i praksis og f.eks. opfordre bestyrelsen på teatret til at læse et blogindlæg inden et bestyrelsesmøde, og vi så kunne tage udgangspunkt i det for at få en god diskussion," forklarer han.

Er du blevet nysgerrig kan du læse Anders Pertous blog på DATS hjemmeside på www.dats.dk > Blogs

Foto: Per Kjær.

En digital teaterteknisk blæksprutte

Af Peter Rafn Dahm

Jens Rasmussen er skolelærer af fag og gennem mange år scenograf, instruktør og scenetekniker i Skanderborg Amatørteater. Desuden er han bestyrer af Skanderborg Kommunes lyd- og lysbank. Her fortæller han om den digitale udvikling indenfor teaterteknikken, om glæden ved at give sin viden videre, og om hvad digitaliseringen har betydet både praktisk og kunstnerisk.

Jens Rasmussen ved den bærbare pc, hvorfra han vha. programmet Lightfactory kan afvikle både lys, lyd, video og special effects. Foto: Peter Rafn Dahm.

Scene fra Skanderborg Amatørteaters "Hodja fra Pjort". Jens styrer al teknik i forestillingen fra sin bærbare pc. Foto: Kaj Anderberg.

Hjælp til medlemmerne

Professionelle konsulenter:

DATS har fuldtidsansatte, professionelle konsulenter, der står til rådighed med vejledning og hjælp over telefonen, e-mailen eller ved besøg på den enkelte amatørscene.

DATS sekretariatet:

Står til rådighed for alle henvendelser og varetager f.eks. udsendelsen af nyhedsbreve, opdatering af hjemmesiden, kursusilmeldinger m.m.

Lokale teaterkonsulenter og kredskonsulenter:

er en række dygtige amatører, som står klar til at hjælpe i deres lokalområde. Læs mere på DATS' hjemmeside.

Ordforklaringer

Equalizer: Sættes typisk ind mellem en forforstærker og en effektforstærker. Dens primære opgave er at justere frekvensgangen. Enten ved at gøre den lineær, eller ved at dæmpe eller fremhæve udvalgte områder.

Bevægelseslamper: Lamper der kan bevæges vha indbygget elektronik og motorer, så man kan ændre lysets retning efter behov. Lampens bevægelse styres fra lyspult eller computer. Enten vha forud-programmerede kommandoer eller direkte med joysticks el. lign.

LED: Står for Light Emitting Diode. LED er en elektronisk diode, der omsætter energi til lys. Sammenlignet med f.eks. halogen- eller glødepærer udvikler den ikke ret meget varme, og er derfor både holdbar og økonomisk i brug.

DMX: Digital MultipleX, kaldes også DMX512. En styringsprotokol der mest bruges indenfor teater- og koncertproduktioner. Her avendes DMX-systemer til at sammenkoble udstyr såsom lyspulte/PC – med dæmpere, alle typer lamper, røg- og andre effektmaskiner mm.

Det er en glæde at blive overhalet af de unge

I tidens løb har vi her på teatret haft mange unge mennesker, der interesserede sig for teknik. Ofte en to-tre stykker ad gangen, og i lange perioder. Ikke så sjældent har jeg haft den glæde at oplære unge, der blev så optaget af det, at de har valgt en professionel karriere indenfor området. Og det er så derfor, de ikke er hér længere. (Jens griner.) De kæmper jo med det ude i det virkelige liv nu. Martin Braad som er kommet ind på Statens Scekunstscoles lysdesign-uddannelse. Ulrik Lucas Rasmussen som er projektleder i DPA Soundco, der udlejer lys og lydudstyr, og Niels Stenz der er teknisk medarbejder i samme firma. Og der er mange flere. Jeg fandt ud af at den største glæde, det var faktisk, når de overhalede mig. Og det er jo stort at nå dertil, sådan rent personligt. De har været til stor inspiration, de unge. F.eks. var det Martin, der introducerede lyssoftwaren Lightfactory, som er mit "vidunderværktøj" nu. Han fandt det på nettet og sagde: "det skal vi have". Og det fik vi så. Igennem tiderne har jeg købt rigtig mange ting, som jeg ikke selv havde nogen aktuel forestilling om at bruge til en forestilling – men det var "teknisk slik" for drengene: De første LED lamper, nye pulte, ny software. Meget nyt på lysiden – equalizere og den slags. Alt muligt har de fået til at lege og dygtiggøre sig med. Og både teatrets og teknikbankens udstyr (som vi administrerer) har også været brugt i kursusammenhæng for ungdomsskoleelever – og bliver det stadigvæk. Så det skal jo være noget, der dur, noget der er nyt og spændende for de unge.

Med det digitale er der er næsten ingen grænser

Min indgang til teatret var som folkeskolelærer og dramalærer, hvor jeg både skulle instruere, lave scenografi og teknik sammen med børnene og også afvikle forestillinger. Kort sagt være blæksprutte. Og det har været spændende. Men det har ofte handlet om at sidde alene med hele teknikken under forestillingen. Fordi også de tekniske interesserede elever jo ville prøve alt muligt andet, eller skulle være med på scenen, når der var brug for det. De erfaringer gjorde mig tidligt opmærksom på, hvordan man kunne effektivisere det tekniske. Så på mange måder har det været nødvendigheden, der har ansporet mig til at gå "digitale veje". Men det er også blevet meget sjovere at lave teknik – med de nye digitale muligheder. Vi kan helt klart mere kreativt og kunstnerisk. Med Lightfactory og den rigtige hardware, er der næsten ingen grænser for, hvad jeg kan: Styre lyd, lys, video, røg, vind/blæsere. Sågar en sæbeboblemaskine når Hodja skal vaskes i "Hodja fra Pjort", som vi lige har spillet. Og jeg kan gøre det helt præcist. Det tror jeg simpelthen ikke vi kunne for år tilbage, også selv om vi var rigtig mange hænder i teknikken. I dag kan jeg lave det samme gode produkt, hver eneste gang, uden at være afhængig af tilfældighedernes spil.

Men jeg er også en gammeldags teaterbelyser

Jeg sætter hele tiden teatrets tekniske ambitioner, efter de muligheder vi har. Da jeg f.eks. lærte at håndtere video i Lightfactory, blev det selvfølgelig et mål: At bruge video i vores forestillinger, når det er relevant. Og det blev det f.eks. i Hodja fra Pjort, når han skulle ud og flyve. Det næste bliver nok at få bevægelseslamper på, hvis og når det kan integreres i en forestilling på et fornuftigt plan. Vi har faktisk nogle lamper liggende (fra dengang vi havde analoge pulte), som jeg

bare ikke er nået frem til at bruge endnu. Men de skal frem igen, helt bestemt. Dengang købte jeg det som diskotekslus til drengene, men jeg skal i gang med at finde ud af, hvad det kan bruges til i teatret. Jeg er jo en gammeldags teaterbelyser, så jeg går hele tiden efter, hvad lamperne kan i teatersammenhæng, når det gælder om at fortælle noget på scenen. Det med blinkende lygter og ting der fiser rundt i røg er ikke så meget mig. Også når jeg laver lys til musik, sidst til Søs Fenger her i Kulturhuset, ja så laver jeg teaterlys på det. Sådan at folk egentlig ikke opdager lyset, men alligevel får en dybere oplevelse af det, de ser. Jeg tror på, at det er sådan, det skal gøres.

Man kan godt begynde forsigtigt

Som sagt har jeg haft meget stor glæde af Lightfactory softwaren. Sammenlignet med pulte, synes jeg virkelig man får meget for pengene. Og man kan koble det direkte på sine dæmpere, hvis de har DMX. Har man kun gamle, analoge dæmpere, kan man konvertere signalet fra DMX til analogt. Det gjorde jeg selv i starten. Men nu er alle vores dæmpere digitale. Så man kan altså godt begynde forsigtigt, og skifte det analoge ud med digitalt i det tempo, man har økonomi til. Men prisen på digitale dæmpere er faldet voldsomt, så jeg synes nok, man skal overveje at tage hele skridtet – med digitalisering af sit udstyr – på én gang, hvis man overhovedet har muligheden. Man kan også anskue det på en anden led: Rigtig meget digitalt lys – LED lamperne f.eks. – kan jo gå direkte i stikkontakten (230V). De behøver slet ikke dæmpere. De skal blot kobles på computeren med Lightfactory eller en anden styrings-software. Så er man hurtigt godt kørende, selv på et beskedent budget.

Det kræver tid og vilje - men det er fremtiden

Før man kaster sig ud i "det digitale eventyr", er det dog vigtigt at gøre sig klart, at det stadig er ret "nørd-betonet". Enhver kan finde ud af at bruge en lille, gammeldags analog pult, hvor du bare skal tænde og køre skyderne op og ned. Et program som Lightfactory er ganske komplekst. Det kræver tid og vilje at lære det så godt at kende, at du kan bruge det frit og kreativt. Det tager også tid at lære at samle et digitalt lys-anlæg, at adressere lamper og den slags. Det kan godt spænde ben for at få den digitale teknik i spil i folkeskolen. Lærerne har simpelthen ikke tid til at sætte sig ind i det. Her er der nok mere tid og overskud på efterskoler – og i amatørteatret. Men der er jo ingen tvivl om, at udviklingen indenfor al teaterteknik går den digitale vej. Og jeg synes, den ser meget lovende ud.

Et af tilbuddene på DATS Teaterkursus 2014 hedder:

"Lightfactory workshop – få styr på den digitale teater-teknik". Her vil Jens i løbet af en uge gennemgå alt hvad programmet kan og, sammen med gæstelærere, demonstrere hvordan man arbejder med digital teaterteknik, bl.a led-lys. Kurser tilrettelægges både for begyndere, øvede og meget erfarne. Det finder sted på Efterskolen for Scenekunst i Mallings fra den 29. juni til den 5. juli 2014.

Læs mere på www.dats.dk

PROGRAM for DATS Årsmøde 2014 på Emmaus Kursuscenter i Haslev

Lørdag den 26. april

12.00 - 12.45: Frokost

12.45 - 13.00: Velkomst

13.00-14.00:

Mødesteder BLOK 1

Mødested for teaterteknikere
Hvordan kan vi bruge/ hjælpe hinanden som teknikere og bagscenefolk? Eksempler på initiativer og aktiviteter.

Mødested for Scener&Grupper
Intro: "Personlighedstest på dit teater". Hvem er vi, hvad spiller vi, hvordan gør vi? Eksempler fra medlemsscener.

Mødested for teaterundervisere
Fysisk opvarmning + intro til "Den hyperkomplekse teaterproduktion".

Mødested for musikere
Præsentation og sammensætning af DatsJamBand. Gennemgang af numre/sæt til aftenens fest.

Mødested for vækstlag
Introduktioner og udveksling af arbejdsmetoder - på gulvet.

14.15-15.15:

Mødesteder BLOK 2

Mødested for teaterteknikere
Kreativ opgave med anderledes lys, lyd, rekvisitter, materialer....

Mødested for Scener&Grupper
Din scenes identitet og eksistens - hvordan kan Ønskekvistmodellen bruges i praksis på din scene?

Mødested for teaterundervisere
Inspiration til fysisk teaterarbejde med Ann Bogarts Viewpoints.

Mødested for musikere
Øve DatsJamBand numre til aftenens fest.

Mødested for vækstlag
Fortsat udveksling af arbejdsmetoder.

15.15-15.30: Kaffepause

15.30-16.30:

DATS Årsmøde del 1, fælles for alle

DATS Årsmøde del 1, fælles for alle

16.45-18.15:

Mødesteder BLOK 3

Mødested for teaterteknikere
Visning/diskussion af opgave. Netværksdannelser fortsat - konkrete fremtidsplaner.

Mødested for Scener&Grupper
Oplæg og workshop om frivillighed - organisering, engagement og fastholdelse.

Mødested for teaterundervisere
Workshop med vækstlagsgrupper: Fysiske metoder og processer.

Mødested for musikere
Øve DatsJamBand numre til aftenens fest.

Mødested for vækstlag
Workshop sammen med teaterundervisere: Fysiske metoder og processer.

18.15-18.45: Pause

18.45 -20.00: Teaterforestilling. Teaterrødderne fra Holbæk opfører Kamilla Wargo Breklings "Slut"

20.00-21.00: Festmiddag

21.00- ????: Aftenens fest med DatsJamBand, kaffe & kage, dans & hygge mm.

Søndag den 27. april

08.00-09.00: Morgenmad

09.00-09.30: Morgenfrisk

09.30-10.30:

DATS Årsmøde del 2, fælles for alle

DATS Årsmøde del 2, fælles for alle

10.45-12.00:

Mødesteder BLOK 4

Mødested for teaterteknikere
Oplæg om sikkerhed på teatret. Bla. brandsyn - og øvelser, , flugtveje, varsling, el-sikkerhed, ordensregler.

Mødested for Scener&Grupper
Brug DATS! - Inspiration til samarbejde, netværk og økonomi. Input til DATS' aktivitetsplan. Opsamling.

Mødested for teaterundervisere
Inspiration til fysisk korarbejde på scenen, når mange skal være aktive og tale eller kommentere med kropssprog.

Mødested for musikere
Snakke/planlægge fremtidige DatsJamBand samspils-muligheder.

Mødested for vækstlag
Snak om visioner og tanker om fremtidige samarbejder.

12.00-12.30: Fælles opsamling for alle mødesteder

12.30-13.30: Frokost

13.30: Afrejse

Der er ikke meget der slår hjerteblod

Af Peter Rafn Dahm

- den her magi eksisterer ikke andre steder

Hvordan gik jubilæumsudgaven af Vildskud i 2013? Hvad var det særlige, og hvad vil der ske fremover? DATS har talt med Jules Rylander-Hansen (tv), formand og Anna Skov Jensen, gruppekoordinator i Vildskuds-arrangørgruppen.

Gruppen Cirkonflex vandt publikumsprisen på Vildskud 2013 med deres forestilling Hamlet eksperimentet. Fotos: Peter Rafn Dahm.

Vækstlaget

København:

TeaterHUSET – www.teater-huset.dk
TeaterHUSET stiller øvelokaler og scene til rådighed for forestillinger, arrangementer kurser m.v. samt samarbejder med den årlige Vildskud-festival, der er en festival for uafhængigt teater.

Aarhus:

Quonga – www.quonga.dk
Quonga er et åbent teaternetværk, der arrangerer den årlige festival for vækstlagsteater QuongaFest samt kurser og workshops.

Odense:

Scenoskop – www.scenoskop.dk
Scenoskop er en platform for vækstlags-scenekunst i Odense, som arrangerer den årlige Scenoskop Festival. Scenoskop blev dannet i 2012.

Et hurtigt tilbageblik som førstegangs-arrangør af Vildskud festivalen

Helt hardcore har det været en bragende succes med en belægningsprocent på 85-90 stykker. Så vi har altså stort set haft udsolgt til alt. Når man som vi er helt grønne indenfor festivalorganisering og har gået rundt og været vildt nervøse, så er det bare så dejligt at se tilbage på det hele nu. Vi er både glade, tilfredse og stolte. Vi kastede os ud i et avanceret online billetsystem sammen med TicketEasy, og det fungerede trods tekniske startvanskeligheder, (som der skal pudses på til næste gang). Det betød, at halvdelen af billetterne blev

solgt - og *betalt* - i forsalget, og at vi derfor kunne trække vejret roligt. Samtidig med at vi kunne holde fast i spontaniteten ved også at have billetter i løssalg, så folk kunne dumpe ind fra gaden. Sådant noget skal en festival også have plads til, og der var da også løssalgskø næsten hele tiden. Og altså - summa summarum - kun tre forestillinger, hvor vi ikke kunne melde fuld sal.

Det "rå" undergrundsteater

Vores koncept for jubilæumsfestivalen endte med at blive "back to basics". I modsætning til de foregående år, (hvor hver festival havde sit tema og hvor musik og billedkunst fyldte meget), fravalgte vi et egentligt tema og skruede ned for både musik og billedkunst. Til gengæld var der fuld skrue på "det rå undergrundsteater" - for det er jo derfor, vi er her! Heller ikke så meget "bling" og PR. Men masser af fokus på teatergrupperne og det teater de laver. På teatret som kunstform. Tidligere år har grupperne kun haft en enkelt dag på scenen. I år gav vi plads til, at de kunne øve 24-7, i hver deres faste øverum, i hele ugen op til festivalen. Så alle fik optimale muligheder for at få forestillingerne til at vokse og skabe noget seværdigt. Det gav en fin samhørighed mellem os alle sammen. En masse positivt på et menneskeligt plan. Det var det nye, vores bidrag til Vildskud 2013.

Nytænkning med mere fokus på devising- måske

Ser man på andre "kerneområder" i Vildskud, som f.eks. ansøgningsproceduren, så har den vist været ret uændret igennem alle årene. Nærmest en årscyklus som går igen år for år. Kunstnerisk ser der for os ud til at være sket en stærk opblomstring i det devisedede teater (se faktaboks side 25). Selvfølgelig er de helt traditionelle, manus-baserede forestillinger vist altid i mindretal på Vildskud. Men for år tilbage havde mange forestillinger et tekstforlæg. I 2013 havde kun to forestillinger et egentligt manuskript og en krediteret dramatiker. Så devising, hvor alle elementerne er i spil og dramaturgisk lige stillede, dominerer klart. I det perspektiv er ansøgningsproceduren nok ret gammeldags. I dag er der jo kommet meget fokus på kunstneriske og kreative processer. Og det kunne godt inspirere til en nytænkning af vurderingsprocesser, der helt aktuelt afspejler, hvordan grupperne arbejder. Hvis man arbejder med devising, er det jo ret misvisende at bruge en 15 minutters showcase i april til at vurdere en forestilling, der

først finder sit udtryk i august. Vi kunne sikkert godt nytænke vores procedurer, så de mere handler om arbejds- og metodedemonstrationer og ikke så meget om "færdige" produkter. Og vi havde faktisk nogle til showcase i år, der ikke spillede, men kun fortalte om ideer og orkestreringer, og de blev udvalgt alene på det grundlag. Men vi gjorde faktisk også meget ud af at sige - "I behøver ikke have et færdigt produkt. Kom med konceptet, jeres værk/ide, og fortæl os om det".

Vildskud er en kunstnerisk "highway"

Når man én gang har fået Vildskud i blodet, så hedder det bare mer', mer', mer' : Vild, Vildere, Vildskud. Glæden ved at opleve hele stemningen og publikums begejstring. Gruppernes umiddelbare glæde ved at vise deres ting og taknemmelighed over at være udvalgt. Hvordan der bliver skabt relationer hele tiden, mellem grupperne indbyrdes og mellem grupperne og publikum. Den der helt særlige festival samhørigheds-kraft. Det er smukt og det hele værd. Tænk at være "jordemor" for så mange mennesker. Det er helt vildt skønt. En anden stor ting er frivilligheden. Der sker bare noget, når folk arbejder frivilligt for en sag. Der er ikke meget, der slår hjerteblod, sådan rigtigt. Tænk, ikke at kede sig under en eneste forestilling, hvor sker sådan noget ellers? Lutter gode kunstnere, grupper, performere. Det er, som om det hele sker på et andet niveau end alle mulige andre steder. I et andet luftlag, ja. Den her magi eksisterer ikke andre steder. Det her må være unikt. Og det handler aldrig om tallene på bundlinjen. Her har folk valgt, hvad de vil, helt kompromisløst. Det er fedt. Det er uspoleret. Det er helt uden kommercielle overlæg eller bagtanker. Alle holder bare den kunstneriske fane højt. På den led er Vildskud en kunstnerisk "highway". Derfor er festivalen hele sliddet værd!

Fremtidsønsker for vækstlaget!?

Vi har kunnet lave Vildskud for 90.000 kr., så det hedder ikke "send flere penge". Man kan sagtens lave store og dejlige ting for få penge. Bare giv os muligheder for at udfolde os. TeaterHUSET er et super sted. Men hvor kunne det være godt, hvis der var tre steder som det. Eller tænkt hvis de professionelle scener åbnede op - bare en uge om året - gratis. Det kunne endda være i sommerferien, hvor de alligevel har lukket. Er du sindssyg, hvor vækstlaget ville boome! Mere kræver det ikke. Velvillighed og samarbejde. Ikke nødvendigvis penge. For er der noget vækstlaget kan, så er det at lave ret stor kunst for rigtig få penge. Og så kunne det også være dejligt at udvide vores publikumsskare. Folk der ikke lige læser teatervidenskab, kan også have stor glæde af vækstlagsforestillinger. Vi havde f.eks. en 10. klasse inde og se "Shame", en forestilling om "reality" verdenen, og den gik rent ind hos de unge. Det var virkelig en optur. Et tættere samarbejde med de andre vækstlagtsfestivaler, Quongafest i Aarhus og Scenoskop i Odense, står også på ønskelisten. Der er oplagte sparringmuligheder, som bare skal udnyttes. Og det skal ikke bare handle om problemløsninger, men også om ambitioner og visioner- og hvordan vi står sammen som vækstlag, i spillet opad det professionelle eller konventionelle teater. Det helt vilde ville være at skabe en fælles festival sammen et sted helt uden for vores sædvanlige kredse. Ud-nævne en "årets teaterby" - Borup f.eks., og så lave en stor dansk vækstlagtsfestival der. For at få vores teater bredere ud. Det er hverken ambitionerne eller viljen, der mangler. Vi skal bare finde måden at organisere det på.

Teaterrødderne er et primadonna frit ensemble, der ikke går af vejen for det "vilde"

Af Peter Rafn Dahm

-og de bliver ved, til de falder af pinden

Den 25. oktober 2013 fejrede teatergruppen Teaterrødderne i Holbæk sit 25 år jubilæum. I den anledning satte DATS gruppen i stævne og bad dem fortælle om, hvordan det er at fejre "teater-sølvbryllup" med hinanden? I det følgende lader vi hele gruppen tale med én mund.

Klip fra formanden for Teaterrødderne, Grete Kofoeds jubilæumstale

"...I spørger sikkert, hvorfor i al verden gør I det - hvad får I ud af det? I får jo ikke noget for det, I bruger tonsvis af tid på det, og så betaler I oveni købet for det...Ja, hvorfor? Det spørger vi også nogen gange os selv om, når vi står der - dødhamrende trætte, spændte og sindsygt nervøse ...Men så kommer belønningen: Suset, adrenalinen, glæden, samværet, samspillet, publikumsreaktionen, nærværet med publikum, at formidle en tekst og frem for alt - samhørigheden i gruppen. Og ved I hvad, selvom vi har en gennemsnitsalder på ca 60 så har vi masser af spilleglæde -energi- og fis og ballade tilbage. Selvom det er lidt svært at komme op fra gulvet efterhånden, så kan jeg sige vi er på når vi står der."

Teaterrødderne i kostumer og højt humør, lige før dørene åbnes til 25 års jubilæumsfesten. Foto: Peter Rafn Dahm.

Scene fra forestillingen "Udenfor", der spillede på DATS Teaterfestival 2012 i Holbæk. Foto: Axel Gadegaard.

Efter en stor lokal forestilling, "Mark og mønt", i 1988, var vi en gruppe, der besluttede os for at fortsætte med at lave teater sammen. Et kvikt hoved foreslog, at vi skulle hedde Teaterrødderne, og det har vi nu heddet - og været - i 25 år. Vi har efterhånden 35 forestillinger bag os, men vi skuer stadig sultent fremad, for vi er altid på vej et nyt sted hen. Hele ideen har altid været, at vi skal udvikle os, hver gang og hele tiden - også for at kunne give noget til publikum. Vi har nye, professionelle instruktører indover alle forestillinger, og de er jo altid ambitiøse og entusiastiske, vil altid lave noget helt specielt sammen med os. Det er i høj grad medvirkende til, at vi kan holde niveauet højt år efter år. Samtidig er vores klare force, at vi ikke har nogen primadonnaer. Vi er en gruppe, et ensemble. Har du brug for det, er du på bagkanten ét år, men så er du i front det næste og yder så også dét mere. På den måde skifter vi roller hele tiden. Og det er en styrke i sig selv.

Man tør mere og mere

Når man har arbejdet med teater i så mange år, sker der også en markant personlig udvikling med hver eneste af os. Nu tør vi ting, vi slet ikke turde eller kunne tidligere. Og sådan kan vi, hver og en af os, skrive dagbog over hvor Teaterrødderne har først os hen: "Da turde jeg det...og så turde jeg det... som jeg ikke turde i sidste forestilling. Et væsentligt mål for os har været at rykke os, komme nye steder hen med os selv. Og det mål er i den grad blevet opfyldt: Så skal man turde stå frem og synge. Så skal man turde stå nøgen på scenen. Osv, osv. Teaterrødderne kan også være et helle, et fristed i forhold til det daglige arbejde. Et sted man får energi og nye input og føler sig fri. Her kan man tømme sig og lege, med det ansvar det også indebærer. For andre har Teaterrødderne betydet, at de tager legen med på arbejde, optræder over for kollegerne, og gør det til et aktiv på arbejdspladsen.

Tryghed, krav og rummelighed

Socialt får man en masse. Det giver venskaber at være her. For vi lærer jo hinanden bedre og bedre at kende. Efter så mange år oplever vi en stor tryghed i at spille sammen. Vi ved, at alle giver, hvad de kan, og alle får, hvad de har brug for. Man bliver selv hjulpet og samlet op, og gør det samme for de andre. Måden vi laver teater på er absolut krævende. Som regel bygger vi hele forestillingen op fra "ground zero". Og skaber det hele selv. Det kan godt være noget af et slid. Men et dejligt slid. Selvfølgelig har vi da vores kontroverser og diskussioner - og forskellige synspunkter på dit og dat - men vi kommer altid godt igennem det. Vi er en meget rummelig teatergruppe med plads til mange meninger. Men vi har også et fælles mål med vores forestillinger. Og der retter vi altid ind og finder hinanden. Vi er alle efterhånden så trænede eller skoledede, at vi overlader det til instruktøren at styre, hvad der måtte være af kritik og uoverensstemmelser. På den måde bliver vi fri for fnidder indbyrdes. Vi har tillid til at den professionelle, instruktøren, klarer det, og det giver gruppen meget at have så klare spilleregler.

Man kan jo godt være vild, selvom man er 60+

Vi er lidt specielle, kan vi godt mærke, når vi f.eks. taler sammen i Holbæk Amatørteater Sammenslutning. Her kan vi aldrig sige noget præcist om vores kommende forestilling før otte dage inden premieren. Det er organiseret kaos, det der

foregår hos os. Og nogen gange har det været mere kaotisk end andre, hvor vi bare tænker: "Shit mand, når vi det overhovedet?"; "Kan vi være bekendt at invitere nogen ind og se det her?" For nogle år siden ansøgte vi om at komme på Vildskud vækslagsteaterfestivalen, og vi har hørt, at de var ved at dø af grin, da de læste om vores gennemsnitsalder. Senere fortalte vores instruktør os, at vores forestilling faktisk var vildere end mange af de "unge" forestillinger på Vildskud. Det er jo både sjovt - og lidt ironisk.

Alle er garanteret en rolle - også teknikken

For at kunne lave "vilde ting" på en seværdig måde, skal der ydes en stor indsats, og det kræver vi også af hinanden. Men nye medlemmer bliver indført på en både blid og kontant måde. Måske skal man stå nede i kælderen og øve sig i at råbe og skrike som en gal. Men når først man tør, bliver det skægt. Man bliver en Teaterrod, hvis man er sådan en, der kan lide at arbejde på den måde, vi nu gør det - ellers vil man ikke søge gruppen. Men alle er velkomne. Og alle er garanteret en rolle fra første forestilling. Ikke noget med at starte som statist i femte række. Eller få lov til at komme ind med et brev. Det eksisterer ikke hos os. Og når vi taler niveau og ensembleånd, er teknikken, scenografien og kostumerne en integreret del af det hele. Teknikken er altid en medspiller, ikke bare noget der ligger i baggrunden og understøtter. I forestillingen "Sange fra hjertet" havde vi et par hundrede store "fletninger" hængende ned fra loftet over hele scenen. Allerede her i vores fuldt udstyrede teatersal på Kulturkaseren, var det noget af et job... men da vi så skulle overføre det udtryk til DATS Teaterfestival - i en sportshal i Assens. Det var en udfordring af de større! Også på lys og lydsiden. Men vi bruger den tid, der skal til, og er vi nødt til tage natten til hjælp, så gør vi også det. Og vi skal da også nævne kostumerne. De er jo ikke bare noget, vi lige kaster på. De er en del af os, en del af vores karakterer. Og derfor er både kostume-folk og teknikere også en integreret del af Teaterrødderne. Vi er en samlet flok. Et samlet ensemble. Det skaber et samlet udtryk.

Vi har brugt devising længe før vi kendte ordet

Selv synes vi ofte, at vi i vores arbejdsmåder og forestillinger er på forkant med vores tid. Ofte ser vi, at det emne vi har valgt til vores næste forestilling, det begynder også at fylde i medierne. Tag f.eks. vores forestilling "Udenfor" - om hjemløse. Hjemløshed blev det helt store medieemne samtidig med, at vi udviklede forestillingen. Vores sidste forestilling,

Definition på amatørteater

- DATS definerer amatørteater ved, at skuespillerne ikke modtager løn for deres indsats.
- Omvendt kan der sagtens medvirke lønnede dramatikere, instruktører, scenografer, musikere m.fl., alt sammen for at styrke den kunstneriske indsats på scenen.

DATS' værdigrundlag

"Teater forener kunstnerisk aktivitet med menneskelig udvikling."

Scener fra forestillingen *Sange fra hjertet*, der spillede på DATS Teaterfestival 2011 i Assens. Fotos: Øverst Axel Gadegaard, nederst Knud Volsing.

Scene fra forestillingen *"Udenfor"*. Foto: Axel Gadegaard.

"Homo Ludens", handlede om, at vi sender alt vores gamle lort, computere osv. til Afrika. Og samtidig kommer der en udstilling op på Holbæk Museum med skrotprojekter, hvor skolebørn laver skrotskulpturer – med fokus på skroteksport til Benin i Afrika. Det er da sjovt, ikke? Det er ikke sådan, at vi ligefrem bevidst vælger at lave samfundskritiske stykker. Der kommer en ide op som fanger os. Og så viser den sig ofte at forholde sig til noget aktuelt i samfundsdebatten. Ja og så har vi faktisk devised forestillinger frem, længe før vi selv kendte til begrebet. Vi kaldte det jo bare for improvisation.

Er vi for vilde til de unge?

Skal vi se fremad og drømme lidt, vil vi da gerne "forynges lidt", have unge kræfter ind i gruppen. (Vi får nye ind, men de er på alder med os andre). Vi mangler - måske - de unge. Men de er svære at lokke ind i en forening. Eller også er vi for vilde!? Det skræmmer nogen væk. Vores arbejds metode kræver nok noget andet, end det de unge er vant til fra andre teatergrupper. Det kræver noget helt andet at bygge en forestilling op fra bunden, end at få udleveret en manuskript og få tildelt en rolle eller en sang. Måske er det det, de unge ikke har lyst til at gå ind i. Men et er sikkert, vi fortsætter, til vi falder af pinden!

devising, eng. 'at skabe ting', eller devised theatre er en betegnelse for forskellige teknikker til at skabe teaterforestillinger, som siden 1960'erne er brugt i såvel professionelle scenekompagnier som i teater- og dramapædagogisk sammenhæng. D er ikke en iscenesættelse af færdige tekstmanuskripter, men opstiller fra produktion til produktion en række regler for, hvilke materialer der kan indgå, og hvorledes det kan bearbejdes til komplicerede montager af krop, stemme, lys, lyd, medier, objekter etc. Alt kan i princippet være udgangspunkt for og indgå på lige fod i en D som sideløbende eller kontrapunktiske fortællespor i improviserede eller langsomt fastlagte forløb. D bruges bl.a. af Odin Teatret, Wooster Group, Remote Control Productions og Forced Entertainment. (kilde Gyldendals Teaterleksikon)

Ny digital bog sætter spotlys på amatørkulturen

Af Lene Grønberg Poulsen

115.000 aktive amatører er næsten ikke synlige i den danske kultur- og dannelsesdebat i dag. En ny bog fra 2013, udgivet i et samarbejde mellem DATS – landsforeningen for dramatisk virksomhed og AKKS – Amatørernes Kunst og Kultur Samråd, stiller spørgsmålstegn ved, hvorfor amatørkulturen fylder så meget i hverdagen hos danskerne – men så lidt i offentlige debatter og støtteordninger. Det sker gennem adskillige cases, der på forskellig vis illustrerer, hvordan amatørkultur bidrager til samfundet.

Amatørkultur-debat under Folkemødet på Bornholm: Debatpanelet fra venstre mod højre: Pernille Vigsø Bagge (SF), Mogens Jensen (S), Merete Scheelsbeck (K) og Annie Matthiesen (V). Yders th ordstyrer Per Paludan fra DSF. Fotos: Lene Grønberg Poulsen.

Baggrundsfoto: Forsiden på den digitale bog "Amatørkultur". Design: Annie Hjort Hansen

Kulturpolitik

DATS arbejder løbende på at styrke amatørteatret placering i det samlede teater og kulturbillede og på at medvirke til at sikre bredden og helheden i arbejdet med kunst og kultur.

DATS arbejder i alle relevante sammenhænge på at skabe yderligere støttemuligheder til forsat kulturel og kunstnerisk udvikling i amatørteatret.

DATS sender nyhedsbreve til folketingets kulturudvalg og kulturpolitiske ordførere to gange om året. Nyhedsbrevet sendes også til regionernes kulturpolitiske udvalg.

DATS var for første gang repræsenteret på Folkemødet i 2013 og vil også være tilstede i 2014.

Terapi af unge indvandrere, korfestival der tiltrækker turister, musik som afstressende og helbredsmæssig faktor i en travl hverdag og teater som lokal sammenhængskraft og brobygning mellem unge og ældre generationer. Eksemplerne på, hvordan amatørkultur kommer lokalsamfundene til gode både økonomisk, socialt og kunstnerisk, er mange og vidt forskellige i den nye digitale bog "Amatørkultur," som blev udgivet i juni 2013.

Korkoncert under åben himmel. Et amatørkultur-indslag på Folkemødet. Foto: Lene Grønberg Poulsen.

Bogen blev til i et samarbejde mellem organisationerne DATS – landsforeningen for dramatisk virksomhed og AKKS – Amatørernes Kunst og Kultur Samråd, og projektet er støttet af DFS – Dansk Folkeoplysnings Samråd og Kulturministeriets Folkeoplysningspulje.

Om bogen forklarer én af forfatterne Anders Hind, der også er landsformand i DATS:

"Vi følte, at der var brug for seriøs litteratur, der sætter fokus på amatørkulturen i dag. Kunst og kultur, udført af ikke professionelle, er på mange måder en overset og vigtig ressource i det danske samfund, som vi – især i en krise tid – bør udnytte og anerkende yderligere."

For at nå en så bred målgruppe som muligt, udkom bogen "Amatørkultur" som gratis digital bog. Det gav desuden mange flere muligheder, da der i bogen også optræder video- og lydclip samt links til andre relevante artikler.

Stammedans, store oplevelser og sammenhold

Amatørkulturen får ikke meget fokus i den offentlige debat generelt i dag, men paradoksalt nok rummer den tydeligvis masser af kvaliteter for de 115.000 aktive amatører, der udgør medlemsskaren i de store amatørorganisationer og for alle de lokalsamfund, som nyder godt af de mere end 25.000 kulturarrangementer, der organiseres af amatører om året i Danmark.

Med bogprojektet ønsker forfatterne Anders Hind og Peter Rafn Dahm fra DATS samt Susan Fazakerley fra AKKS for en gangs skyld at overlade scenen til amatørkulturen og rette spotlyset mod dens bidrag til samfundet.

I bogens 14 cases møder læseren blandt andet amatørmusikeren Anna, der får udvidet sine grænser via folkemusik og stammedans. Vi stifter bekendtskab med overlægen Inge Marie, der i en travl hverdag finder ro og fordybelse som fløjtenist i et symfoniorkester, og vi møder unge indvandrere, der via terapiteater opnår sammenhold og bearbejder en hård baggrund og nutid i Sandholmlejren.

Lancering til Folkemødet på Bornholm 2013

"Amatørkultur" blev lanceret i forbindelse med Folkemødet på Bornholm 2013. Her var DATS og AKKS til stede og arrangerede teater, optog og korkoncert i samarbejde med de lokale frivillige foreninger. Herudover var de to organisationer værter for en livlig debat med udgangspunkt i bogens temaer. Den kulturelle debat fandt sted i Dansk Folkeoplysnings Samråds telt, og her var formand for DFS Per Paludan Hansen ordstyrer. Panelet bestod af Mogens Jensen (S), Pernille Vigsø Bagge (SF), Merete Scheelsbeck (C) og Anni Matthiesen (V). Et tilbagevendende punkt i dagens diskussion var manglen på en national dansk amatørkulturpolitik. I Norge (og England) har man nationale strategier, hvor den frivillige kultur og amatørkulturens rolle er fremhævet og anerkendt. Hvorfor ikke i Danmark?

Her viste der sig særdeles stor opbakning fra panelet, og Mogens Jensen erklærede sig åben overfor dialog og for at overveje en ændring af rammevilkårene for dansk amatørkultur. Til sidst rundede Per Paludan Hansen debatten af og kunne konkludere, at der er åbnet for, at amatørkulturen kan være en mere væsentlig aktør i dansk kulturpolitik. Tilhørerne kunne derfor forlade debatten med løfter om øget politisk dialog omkring amatørkulturen.

Bogen blev til i et samarbejde mellem organisationerne DATS – landsforeningen for dramatisk virksomhed og AKKS – Amatørernes Kunst og Kultur Samråd, og projektet er støttet af DFS – Dansk Folkeoplysnings Samråd og Kulturministeriets Folkeoplysningspulje.

Case fra bogen: Fra Art til Aura

Af Lene Grønberg Poulsen

I en af de mange cases i bogen Amakult blev lysprojektet Aura fremhævet. Det skabte stor opmærksomhed lokalt, hvor de tre aalborgensere blev genstand for opmærksomhed fra både lokal tv og –presse.

Lyscirkler omkranser en pige på scenen. På magisk vis følger små lyspartikler hende, når hun går og bevæger sig i det mørke teaterum. Farverne skifter, flimrer voldsomt eller følger blødt hendes bevægelser, og lyset symboliserer derved den unge piges "aura" eller sindstilstand.

Scenen er fra det banebrydende stykke "Aura", som blev opsat på Det hemmelige Teater i Aalborg i juni 2012, og hvor en hel ny lysteknologi gjorde sit indtog på scenen. Bag teknologien stod en gruppe bachelorer fra studiet "Art And Technology" ved Aalborg Universitet. Gruppen, bestående af Tikten Toft, Bjørn Thorlacius og Mai Nguyen, har skabt en avanceret teknologi til teatret, hvor det er muligt at få en videoprojektor til at følge en skuespillers bevægelser på scenen. Teknologien har skabt så meget opmærksomhed, at de siden har holdt oplæg og workshops over hele landet, og de tre aalborgensere arbejder nu på at lave en udgave af teknologien, så den også kan benyttes af amatørscener og teaterfolk, som ikke har de store tekniske forudsætninger. På den måde kan projektet blive banebrydende for amatørsceners kunstneriske arbejde med lys på landsplan.

Interaktive Aura-projektioner på scenen.
Foto Poul Rasmussen.

Bogen skabte fornyet opmærksomhed

Initiativtager til lysteknologien og forestillingen "Aura" Tikten Toft er glad og stolt over, at projektet blev fremhævet som én blandt 14 cases i den nye bog.

"Det kom som en overraskelse for os, at der var så mange, der gerne ville høre om teknologien og lære mere. Det har været en spændende og udfordrende proces, men vi håber på at kunne udbrede teknologiens muligheder til så mange som muligt, da den giver "almindelige" amatørteaterfolk nogle muligheder, de ikke har haft før," understreger han. Og efter at projektet blev omtalt i den digitale bog Amakult kunne Tikten Toft og de andre gruppemedlemmer pludselig læse om sig selv i den lokale avis Nordjyske Stiftstidende. Derudover fik de også besøg af TV2s lokalafdeling fra TV Nord til et interview om deres lysteknologi i forbindelse med udgivelsen af bogen.

"Jeg er glad og stolt over, at vores digitale bog kan være med til at sætte unge, visionære kræfter på landkortet, og forhåbentlig kan vi skubbe i den rigtige retning, så projekter som dette får mere synlighed i det danske kulturlandskab generelt," understreger én af bogens forfattere samt landsformand i DATS Anders Hind.

Gruppen bag forestillingen Aura. Tikten står bagerst i midten. Mai og Bjørn sidder yders th i sofaen. Foto Poul Rasmussen.

Se video fra Folkemødet 2013. Scan koden med din smartphone.

LÆS BOGEN:

Du kan finde bogen på www.amakult.dk eller scanne koden med din smartphone.

Mit største fødselsdagsønske? Et medlemskab af DATS!

Af Peter Rafn Dahm

For Pauline Vestergaard, nyuddannet lærer fra Den fri Lærerskole med drama som linjefag, og medlem af DATS Hovedbestyrelse, har teatret altid spillet en central rolle. Fordi det åbner verden og gør den større. Derfor bør teater og drama også have en helt selvfølgerlig plads i børn og unges hverdag og skoleliv, mener hun. I det følgende fortæller hun sin egen teaterhistorie

Jeg har altid lavet teater. Det begyndte i børnehaven, hvor jeg spillede for de andre, for at de ikke skulle kede sig, når de var kommet til skade og skulle ligge stille. Der var ikke noget lokalt amatørteater, hvor jeg voksede op, så jeg måtte selv ud og opspøge mulighederne. Derfor ønskede jeg mig, mere end noget andet, et medlemskab af DATS i 12 års fødselsdagsgave. For at kunne komme på kurser. Og jeg fik det! Af min mor. Et af de første DATS initiativer, jeg havde glæde af, var "Gå til filmen med teatret" i Aarhus. Her var vi en masse teatermennesker, der lavede film igennem et halvt år. Og jeg tog troligt færgen fra Sjællens, hvor jeg boede, til Aarhus en weekend hver måned, selvom jeg kun var 13 eller 14 år på det tidspunkt. I skolen var det mig, der var "dramalæreren". Jeg ville simpelthen sætte et stykke op. Så jeg skrev min egen revy, og den satte vi så op i 8. og 9. klasse i Helsingørskolen. Derefter kom jeg på Langelands Efterskole, hvor jeg nærmest boede ovre i teatersalen, og jeg blev fritaget for sport, fordi jeg bevægede mig så meget, når jeg lavede teater. Efter efterskolen fandt jeg gennem DATS frem til Nordisk Ungdoms Teater Union, NUTU og var både i Norge, Finland og på Færøerne. Jeg fik en masse inspiration og mødte en masse unge fra alle de nordiske lande. Senere blev NUTU til NEATA Youth, hvor både Estland, Letland og Litauen er med, sammen med de nordiske lande. I dag synes vi jo bare, at det er en dejlig og helt naturlig udvidelse af det regionale teatersamarbejde. Men jeg husker, at det i starten var underligt, at vi skulle stille om fra at tale nordisk – eller "nutusk" – med hinanden, til at tale engelsk. Gymnasietiden i Slagelse stod også i teatrets tegn. I 1.g skrev jeg årets skolekomedie sammen med læreren. Og jeg spillede selv med. I 2.g var jeg koreograf på "Cabaret". Og i 3.g var jeg co-instruktør på "Grease" sammen med vores lærer. Men det var ikke nok, så jeg flyttede til København for at være med i vækstslagsgruppen Dr. Margrethe. Selvom det betød, at jeg måtte pendle til Slagelse og gymnasiet fra mandag til fredag.

Har jeg altid har drømt om at blive instruktør eller teaterunderviser?

Jeg har altid brændt så meget for at få teaterprojekter op at stå, at hvis ikke andre tog styringen, så gjorde jeg det selv. Oprindeligt ville jeg være skuespiller. Det var min første prioritet. Og hvis jeg ikke blev det, ville jeg være lærer. Da jeg så fandt ud af, at jeg ikke skulle være professionel skuespiller, så blev det altså lærer. Og da det valg var truffet, var der ingen tvivl om, at det skulle være på Den Fri Lærerskole i Ollerup. For det er det eneste sted i Danmark, hvor teater er et linjefag på lige fod med dansk, tysk og alle de andre "store" skolefag. Skolen lægger i det hele taget stor vægt på de kreative fag. Så der var ingen tvivl i mit sind, selvom skolen ligger langt pokker i vold, set med "København-øjne".

Instruktør- versus skuespillervinkel

I hele min studietid har jeg hele tiden skulle forholde mig didaktisk (didaktik: læren om undervisningens mål og indhold, red) til teaterfaget. Når man skal ud og være teaterlærer eller – underviser, må man simpelthen holde fast i at forholde sig til faget fra en instruktørvinkel, fremfor fra en skuespillervinkel. Så jeg lagde bevidst skuespilleren fra mig. Fordi det kan være meget svært at se på teatret som undervisningsfag, at forholde sig bevidst didaktisk til det, hvis man er for opslugt af, for indlevet i sin skuespillerrolle. Selvfølgelig spillede jeg med, når vi satte forestillinger op. Men jeg spillede ikke for at realisere mine egne kunstneriske ambitioner. Jeg spillede for at mine medstuderende kunne lære at instruere og udvikle sig som teaterlærere. Samtidig med at jeg selvfølgelig også selv lærte, hvordan jeg kunne lære andre at arbejde med og skabe drama og teater. Så i de år glemte jeg faktisk helt, hvor fedt det var at spille selv – for alvor.

Tilbage på scenen igen – i teatergruppen Diktaturet

Men når jeg nu spiller i teatergruppen Diktaturet inde i København, synes jeg det er fuldstændig fantastisk at stå på scenen. Diktaturet består af en bunke unge mennesker, som simpelthen vil have det sjovt og udvikle sig og lave spændende, provokerende og underlige teaterforestillinger. Og det gør det til et meget

spændende sted at være. Vi har lige lavet en helt særlig fortolkning af Woyzeck, hvor de tre hovedkarakterer ikke siger ét ord, og det var befriende. Det er altid fedt at lave noget, som er blevet lavet 100 gange før, og så gøre det på en helt ny måde. Turde være fræk og respektløs. Og vi gør det igen i Diktaturet, i foråret 2014, vridder armen om på en klassiker, og med mig som instruktør. Jeg vil have fat i Romeo og Julie, i en version, hvor kærlighed er blevet en sygdom, og parret derfor er indlagt til behandling...

DATS rolle i forhold til teater og drama i undervisningen

Udover at tilbyde en masse gode kurser, synes jeg, helt overordnet, at DATS skal være en markant spiller på den kultur- og uddannelsespolitiske bane: Insistere på at gøre lærere mere kompetente til at undervise i drama og teater. Der er alt for mange derude, der ikke ved, hvordan man skal gribe en teaterproces an. Der skal DATS ind og spille en rolle. For teater og drama har en plads i det danske skolesystem. I Fælles mål for dansk (udgivet af Undervisningsministeriet) står der ligeså tydeligt, at der skal indgå drama i danskundervisningen. Men det sker ikke alle steder, fordi lærerne ikke ved, hvordan man skal gøre det.

Det vil jeg gerne gøre i DATS

Foreningerne kan få en vigtig rolle i forbindelsen med den nye helhedsskole. Vi i DATS kan være med til at bringe amatørteaterfolk ind i folkeskolerne rundt omkring, hvor de kan bidrage til skolens tilbud med drama- og teateraktiviteter. På den måde kan DATS være med til at bygge bro mellem de to verdener. Det kan blive meget spændende. Nu sidder jeg i DATS hovedbestyrelse. Her vil jeg gerne være med til at repræsentere en professionel teaterfaglighed i forhold til det at undervise børn og unge i teater. Og give dem et selvoplevet forhold til teater, og hvad teater kan. For teater åbner verden op og gør den større – og det gælder både for børn, unge og voksne.

DATS' internationale samarbejdspartnere

DATS arbejder for at give vores medlemmer ideer og erfaringer - også i internationalt perspektiv. Samarbejdet med udenlandske teaterorganisationer giver inspiration og positionerer dansk amatørteater i en global kontekst. Herunder er DATS' internationale samarbejdspartnere listet:

NAR, Nordisk Amatørteaterråd, Norden

NEATA, North European Amateur Theatre Alliance, det nordisk-baltiske område

NEATA YOUTH, en ungdomsafdeling under NEATA

IATA, International Amateur Theatre Association, verdensorganisation

EDERED, et europæisk teatersamarbejde på børne- og ungdomsteatret

EFAT, European Forum for Amateur Theatre

AMATEO, Europæisk Amatørkulturelt Netværk

Foreningen Norden

Rejsestøtte udland i 2013:

Antal bevillinger: 16, samlet tilskudsbeløb: 51.500 kr.

Pauline Vestergaard i teatergruppen Diktaturets fortolkning af "Woyzeck". Foto Peter Rafn Dahm.

Teater om bøger skal selvfølgelig spilles, hvor der er flest af dem – på biblioteket

Pia Bredow. Foto: Bjarke Bredow.

Af Peter Rafn Dahm

Pia Bredow, administrator på Det Hem'lige Teater i Ålborg, og dramatiker på teatrets skoleforestillinger, fortæller om mange års erfaringer med at rykke forestillingerne ud i "virkeligheden."

Forestillinger i tal

Antal spillede amatørforestillinger i 2012: 5.542 forestillinger

Publikumstal til amatørforestillinger i 2012: 824.206 publikummer

Puljen til opførelsesafgifter i 2013: Antal bevillinger: 59, samlet tilskudsbeløb: 50.000 kr.

Rejsestøtte indland i 2013: Antal bevillinger: 10, samlet tilskudsbeløb: 12.100 kr.

DATS Teaterfestival

Festivalen blev i 2013 gennemført i samarbejde med Studio 73 og Sløjds scenen. Cirka 110 amatørteaterfolk fra hele Danmark besøgte Vejen og Askov den første weekend i maj 2013, hvor de så ni forskellige forestillinger spændende fra det eksperimenterende til det traditionelle amatørteater. Forestillingerne var gratis.

Fotos af forestillingen Peter Rafn Dahm.

På Det Hem'lige har vi en tradition for at komme ud af huset og teatersalen med vores skoleforestillinger. Gevinsterne ved det er mange. Det er sjovt og giver rigtig god træning for vores spillere. Det er noget helt andet at spille ude i den pulserende verden, hvor der hele tiden sker alt muligt og uventet, end på den beskyttede teaterscene hvor vi selv kan kontrollere alting og lukke verden ude. At spille stedsspecifikt, ude i byen – i en bank, i et avishus eller på et bibliotek – river spilleren ud af de trygge rammer og giver dem gode og frugtbare udfordringer. Plus at vi jo oftest spiller i tre uger – med to-tre forestillinger om dagen. Det er også noget, der giver træning og rutine. At lave børneteater er i sig selv en enorm udfordring. Du kan bare ikke tillade dig at have én dårlig dag, når du har børn som publikum. Du får den tilbage i hovedet, prompte, hvis du sjusker eller snyder.

Vores formål er at bidrage til byens kulturelle profil

Det Hem'lige Teaters formål lyder:

At give mulighed for at ambitiøse og interesserede indenfor teaterområdet får lejlighed til at udvikle sig via produktion og undervisning. At bidrage til Aalborgs Kulturliv med en kunstnerisk linje, der tilfører byens kulturelle profil nye facetter af teaterlivet.

Og vores skoleforestillinger kombinerer begge dele: Vi rekrutterer skuespillerne blandt de mest ambitiøse og erfarne af vores unge amatører, og giver dem mulighed for at udfolde sig på "professionelle" vilkår. Dels ved at betale dem i spilleperioden, så de kan koncentrere sig om opgaven. Dels ved at de arbejder med en professionel instruktør, vores kunstneriske leder Flemming Lindvang. Og med forestillingerne bidrager vi med nye facetter til byens kulturelle profil. Så det hele går op i en højere helhed.

Man får en masse synlighed foræret

En anden gevinst er, at forestillingerne gør os meget synlige i byen som teater. Sempelthen fordi vi kommer ud i – netop byen, i stedet for at gemme os i vores egen sal. Og vi får rigtig mange venner rundt omkring. I det øjeblik vi rykker ind et sted for at skabe en forestilling dér, begynder vi at skabe personlige relationer på stedet. Gode kontakter som det jo altid er guld værd at have. De steder vi spiller er ofte kendetegnet ved, at de er formidlere eller laver formidling – det være sig biblioteker, museer eller beredskabscentret. Alle har de en stor og naturlig interesse i at blive synlige gennem teatermediet. Og de får jo synligheden foræret, alene ved at lægge hus eller lokaliteter til vores forestillinger. Igennem en spilleperiode på måske tre uger, kommer der skoleklasser og lærere hver eneste dag.

Børnene bliver revet med

Endelig er der gevinsten for børnene – de får en helt anderledes teateroplevelse. Bare kig på dem, når de følger med forestillingen rundt på et sted som f.eks. biblioteket: Forestillingen starter ved indgangen og udspiller sig derefter som én lang rejse igennem alle bibliotekets lokaler, også dem man normalt ikke har adgang til som låner. Børnene er totalt på. Her oplever de teater, hvor man ikke bare sidder stille nede i salen og kigger på scenen. Her sker det lige foran dem hele tiden, på steder de måske aldrig har været før. Man bliver revet med, skal bevæge sig hele tiden for at følge spillerne

og handlingen igennem hele lokaliteten. Ofte "ind bagved" i krinkelkroge, man normalt aldrig ser.

Fortællingen skal være relevant

Ja, og lærerne får også noget foræret. For det er jo ikke ren underholdning, det vi laver. Vi fortæller altid en historie, der forholder sig aktivt og faktisk til det sted, vi spiller. Foregår det i en bank, handler det selvfølgelig om penge. I et mediehus handler det om nyheder. På et bibliotek handler det om bøger – og om det at læse. Så der er altid noget for lærerne at arbejde videre med bagefter, i samspil med eleverne, fagligt, pædagogisk og didaktisk. Noget de kan tale om, diskutere, bruge til noget – fagligt. Og det er vigtigt for os at putte – netop noget fagligt – ind i forestillingerne. Det vi fortæller, skal opleves som relevant på og for lige netop det sted, vi spiller.

Ja man kan vel godt sige, at der er et budskab til ungerne. Vi vil gerne påvirke – og flytte en lille smule, måske.

Stedet er altid omdrejningspunktet

Det starter altid med en ide, at finde et sted der rummer stof til og kan bære en god historie. Og det bliver sværere og sværere at finde dét sted, for vi har stort set spillet alle de mest oplagte steder heroppe efterhånden. Vi er altså virkelig ude at lede. Biblioteket, hvor vi spiller lige nu (november 2013), er et af de få steder, hvor vi ikke har været. Stedet er hele omdrejningspunktet. Og det er i undersøgelsen af og researchen omkring netop dette særlige sted, at ideen, kimen, afsættes til historien udspringer. Der indgår også altid et samarbejde med folk, der har tilknytning til stedet. På biblioteket er alle de nødvendige informationer offentligt tilgængelige, så her har vi ikke haft så meget brug for "levende kilder". Og forestillingen handler nok også mere om bøger og om det at læse, end egentlig om biblioteket som institution.

Ungerne styrter jo hjem og fortæller om det

Men andre steder, som f.eks. på forsvars- og garnisonsmuseet, fik vi en meget grundig og guidet tur – op til flere gange – for at få tjekket fakta om f.eks. Starfightere og Leopard-kampvogne. Her var det også vigtigt at opbygge tillid i forhold til personalet. At få dem til at stole på at vi kunne fortælle en relevant og troværdig historie om deres "isenkram". Der var stor skepsis fra start, men de endte med at synes, at det var rigtig godt, det vi havde lavet. Og projektet var i dén grad til gavn for stedet. Ungerne styrter jo hjem og fortæller om deres teateroplevelse. Og forældrene tænker – der har vi da aldrig været. Så næste søndag når der ikke er andet i kalenderen – ja så kører hele familien ud på forsvars- og garnisonsmuseet. Den effekt mærker vi tit. Da vi spillede forestilling ude på marinemuseet, der var rimelig nyåbnet på det tidspunkt, kunne de direkte aflæse det i besøgstillene den efterfølgende sommer. Der var simpelthen en markant stigning. Og de kunne genkende mange af dem, de havde talt med efter forestillingerne – som gæster. Jo, der var de vældig glade for os. Og så er det jo altid godt at kunne "prale" udadtil med, at nu har man haft teateraktiviteter på stedet de sidste tre uger – og en masse unge besøgende. De fleste steder vi spiller, tager jo både medansvar – og en del af æren – for vores forestillinger, og det er helt fair. Win-win. Så de kan med god samvittighed profilere sig på, at nu har de også "skabt liv" på stedet gennem teater. Og politikerne kan rigtig godt lide, at f.eks. kulturinstitutioner samarbejder på kryds og tvær og skaber nye ting sammen.

PLETSKUD 2013 - en billedreportage

Tekst: Lene Grønborg Poulsen

Alle fotos: Peter Rafn Dahm

Fire forestillinger, workshops, diskussioner og præsentation af teatertilbud for unge i Aarhus. Det var opskriften, da Pletskud teaterfestival fandt sted d. 10. oktober 2013 på Risskov Gymnasium. Her blev 150 elever fra dramatikhold i det østjyske præsenteret for spændende ny dansk dramatik, der er skabt af teatergrupper fra vækstlaget. Målet med festivalen er at finde nye samarbejder på tværs, samt præsentere eleverne for eksperimenterende teaterforestillinger på et højt niveau, som de ellers ikke ville møde i deres hverdag. Festivalen blev til i et samarbejde mellem DATS – landsforeningen for dramatisk virksomhed, Risskov Gymnasium og Egaa Gymnasium.

Her kan du se en billedserie fra dagen.

BADEBASSIN: Forestillingen "Et nytår" er skrevet af dramatiker Louise Christensen. Den eneste scenografi var et fyldt badebassin, og de to skuespillere spillede kun iført badetøj. Bagefter fik hele holdet på produktionen en god snak med de studerende om forestilling.

De lokale kommer til at holde af os

Rent praktisk plejer vi at rykke ud og indtage stedet en uge før premieren. Så går vi rundt og øver på stedet, i almindelig arbejdstid selvfølgelig, mens f.eks. bibliotekspersonalet passer deres. Og det er fint, for så vænner personalet sig til, at der måske pludselig er en skuespiller der står og råber og skriger midt i det hele. For det meste synes de bare, at det er sjovt og hyggeligt. Da jeg så en gennemspilning forleden på biblioteket, begyndte personalet at fløjte en af de medvirkendes "kendingsmelodi", fordi de kunne se, at nu ville han lige straks komme forbi dem på gangen. Og de grinede hver gang, han var i nærheden. Så det havde de det altså bare helt fint med. Vi har da også været ude for, at f.eks. folkene i trykkeriet i Nordjyske bladhuset ikke var vilde med, at vi spillede der. De syntes, det var noget værre rod. Så de drillede ved at stille store papirruller i vejen for os med deres trucks. Men så brugte vi jo bare rullerne i spillet. Og da der så begyndte at dukke et begejstret børnepublikum op flere gange om dagen, ja så måtte selv trykkerne overgive sig. Og de endte med at synes, det var rigtig fedt. Det er en generel oplevelse overalt. "De lokale" kommer til at holde af os, af teatret. Selv dyrepasserne ude i Zoo, og det er et folkefærd, man skal omgås meget varsomt, endte med at give nogle af spilleren rideture på elefanterne.

Når stedet og fortællingen går op i en højere helhed

I dag har vi skabt en teatertradition her i Ålborg med vores "ud af huset forestillinger". Dem er vi efterhånden blevet rigtig kendte for. Nu har vi spillet i så mange år, så der er altid nogen, der kan huske lige dén forestilling på lige dét der spændende sted, der gjorde et uudslætteligt indtryk på dem. Fra år til år laver vi forestillinger for forskellige målgrupper, rent alders- og klasse-mæssigt, afhængigt af stedet, indholdet og historien. Vores aktuelle forestilling "1/4 million bøger" – på Hovedbiblioteket – er for 4. klasserne. De er blevet færdige med at lære at læse. Og har måske næsten glemt glæden ved at have knækket koden. Den glæde skal forestillingen minde dem om. Og at bøgerne stadig er der. Det er ikke TV og computerspil det hele. Og stedet er, som sagt, fundamentet for det hele. Indholdsmæssigt – bøgerne, læsningen og ånden

på biblioteket. Og rent fysisk bliver stedets rum den røde tråd i fortællingen. Ligesom rummene kan blive en slags metafor for budskabet. På biblioteket ved vi aldrig hvor næste dør, næste drejning af de labyrintiske gange fører os hen, hvor vi ender. Ligesom man aldrig ved, hvor man ender, når man åbner en bog. Der fletter stedet og fortællingen sig jo sammen på en flot og helt oplagt måde, synes jeg. Det hænger simpelthen sammen.

Den 6. november så 4. og 5. klasse fra Ellidshøj Skole "1/4 million bøger" på Ålborg Hovedbibliotek, sammen med deres lærer Thea Lindbjerg. Her er nogle af deres kommentarer:

Forestillingen hedder "1/4 million bøger" fordi der er så mange bøger her på biblioteket, eller i hvert fald næsten.

Det handler om en pige, der møder en mand, som er brudt ind på biblioteket og går rundt og gemmer bøgerne, fordi han er så vild med dem. Og så bliver de jaget af en sur fyr, der arbejder på biblioteket. Han er sur på manden, fordi han går og tager bøgerne. Han er også sur, fordi han ikke kan læse ret godt. Og så er det jo ikke særlig sjovt at arbejde på biblioteket, når det nu er så fuldt af bøger, han ikke kan læse selv. Men til sidst finder han ud af, at han godt kan lære at læse, og der er jo en fordel for ham. Så han kan komme i gang med at læse nogen af alle bøgerne. Det bliver han rigtig glad for.

Det er sjovt og spændende at se teater på biblioteket, forbi vi får lov til at se alle de hemmelige steder, som man ikke ser, når man bare kommer for at låne bøger.

Kulisserne er mere ægte her. For det er jo et rigtig sted. Det findes virkelig.

Man får også lyst til at komme på biblioteket igen og låne og læse nogen bøger selv.

Det er en super forestilling. Hils spillerne og sig mange tak fra os alle sammen.

OPVARMNING: Morgenopvarmning for alle elever ved teatergruppen Plæxus. Her kom eleverne selv i spil, og de blev udfordret til at stoppe op og hilse på nye bekendtskaber.

GRUPPEARBEJDE: Som en del af Dramatikerlab v. Teater Katapults fremvisning af forestillingen " ", skulle de studerende arbejde med alternative forslag til iscenesættelsen. Det kom der mange spændende forslag ud af.

KÆRLIGHED I KASSER: Emma Genz Productions spillede "Rescue Me" - en fin og humoristisk forestilling om kærligheden, som mange af de unge kunne relatere til. Her blev der både brugt interessante lydeffekter samt en fysik spillestil.

ALT ER SAGT: Arrieregarden stod for dagens nonverbale og fysiske input med forestillingen "Alt er sagt siger de." Her fik de studerende en smagsprøve på, hvad teater også kan være, når man arbejder med musik og et mere eksperimenterende formsprog.

HVORDAN GØR MAN? Anna Malzer fra Emma Genz Productions viste under arbejdsdemonstration, hvordan man kan arbejde med lyd og billeder i en forestilling - uden at have den store kendskab til avanceret teknik. Har du en mobiltelefon og fantasi, så kommer du langt.

TANKER PÅ SCENEN: Plæxus spillede forestillingen "En tanke kommer sjældent alene." Forestillingen - en kærligt/ironisk "udstilling" af et ungt, kvindeligt forestillingsunivers - satte et tankevækkende, og tåkrummende morsomt punktum for Plets kud.

FYSISK WORKSHOP: I Arrieregardens fysiske workshop skulle de studerende lege "statuer." Det var en spændende og udfordrende workshop, som bragte smilet frem hos alle deltagere.

De bedste oplevelser i DATS 2013

Af Lene Grønberg Poulsen

I DATS ser vi tilbage på de forskellige highlights i 2013. Hvad har været de store oplevelser i amatørteatret, og hvilke tendenser har gjort sig gældende? Her kan du læse fire nøglepersoners tanker om henholdsvis det kunstneriske, det visuelle/digitale, det kulturpolitiske og det organisatoriske år i DATS.

Pink Planets En forestilling om fremtiden spillede på to vækslagsfestivaler i 2013, Quongafest i Aarhus og Scenoskop i Odense. Foto: Peter Rafn Dahm.

www.skuespil.net

Skuespil.net er en informationsdatabase, som er åben for alle dramatikere – såvel professionelle som amatører – der ønsker at tilgængeliggøre deres værker.

Forlaget Drama

- Forlaget DRAMA udgiver kvalitets-skuespil for alle aldre. Endvidere udgiver DRAMA en lang række teaterfagbøger der stort set dækker alle emner indenfor teaterproduktion og dramapædagogik.
- Forlaget DRAMA er et Anpartsselskab som er ejet af DATS. Alle DATS medlemmer får 10% rabat på forlaget DRAMA's bogudgivelser og ved køb af Grimas sminke.

Det kunstneriske år i DATS

Morten Hovman, DATS teaterkonsulent i voksenteater:

"I 2013 har vi fået gang i flere kurser, som er med til at løfte niveauet på mange lokale amatørscener. Blandt andet har vi, i samarbejde med DM i revy, gennemført et vellykket revykursus for amatørrevyer i september. Det er skønt, at vi nu kan samle så mange til en hel weekend, hvor der var mulighed for både at arbejde praktisk og skabe en revy – samt også mulighed for at sikre nye samarbejder og synergier mellem de forskellige lokale revyer.

Derudover fik vi startet vores instruktionskursus for begyndere på Brenderup Højskole. Det er jeg personligt meget glad for, og jeg kan se, at der er rigtig mange, som gerne vil instruere, men som mangler nogle redskaber for at komme i gang. Derudover er der en efterspørgsel på instruktører på de lokale scener, og det behov kan vi nu være med til at efterkomme.

Herudover vil jeg nævne vores Teaterfestival 2013, som jo altid er et fyrtårn i året for DATS og for mig selv som kunstnerisk leder af festivalen. Festivalen 2013 i Vejen var på alle måder en positiv oplevelse, og jeg er især glad for, at vi fik samlet både det traditionelle amatørteater, vækstlaget samt dem, der ligger et sted midt imellem. Det er en styrke i DATS, at festivalen er meget bred og viser alle de forskellige tilgange til amatørteater, som DATS rummer.

Det organisatoriske år

Kristian Hald Jensen, Generalsekretær i DATS:

"Når man ser på den organisatoriske udvikling i DATS i 2013, så vil jeg med det samme nævne vores Årsmøde i Vildbjerg i april, som deltagermæssigt må betegnes som en stor succes.

Vi har været igennem en proces med Årsmødet, hvor vi i 2011 var helt nede på 59 deltagere, mens vi i 2013 har lavet en fordobling med 120 deltagere. Den vigtigste ændring i forhold til Årsmødet er, at vi i processen er begyndt at involvere vores medlemmer i at lave spændende mødesteder, som bliver tilpasset deres behov og ønsker. Den ændring har betydet at flere føler et ejerskab i forhold til Årsmødet, og jeg vil mene, at vi har skabt en meget velfungerende model, som folk har lyst at deltage i.

På den lange bane over en 10 årig periode er vi jo gået fra at have kredsdelegerede på det årlige Landsrepræsentantskabsmøde (LR) til at alle DATS medlemmer har stemmeret på Årsmødet, og med det stigende deltagertal til Årsmødet er vi nu rustet til en anden og mere moderne organisationsstruktur i DATS. At der kommer så mange til vores Årsmøde sikrer, at valget af formand og hovedbestyrelse sker på et demokratisk fundament, og det er vigtigt for os som organisation.

Derudover har 2013 som nævnt budt på valg af Anders Hind som ny formand samt flere nye ansigter i hovedbestyrelsen. Der er kommet en fin fornyelse ind i organisationen, og samarbejdet med den nye hovedbestyrelse er meget positivt og frugtbar."

Det kulturpolitiske år

Anders Hind, Formand i DATS:

"2013 blev året, hvor jeg på Årsmødet i april blev valgt som ny formand i DATS, efter Lisbet Lautrup Knudsen valgte at gå af. Det har ikke betydet en revolution i DATS, at vi har fået en ny formand, men det har betydet mere af det gode og vigtige arbejde med at synliggøre vores aktiviteter – også kulturpolitisk.

I DATS har vi i 2013 haft et godt møde med kulturminister Marianne Jelved, hvor vi fik fortalt om DATS' mange aktiviteter.

Derudover vil jeg nævne, at DATS også gør sig gældende i internationalt regi. Villy Dall fra DATS blev i 2013 valgt som kasserer og bestyrelsesmedlem i AITA/IATA - International Amateur Theatre Association. Han sikrer således, at DATS fortsat er repræsenteret i AITA/IATA's bestyrelse efter, at Helle Hauger i august gik af efter 8 år i AITA/IATA's bestyrelse som formand for The Standing Committee for Children and Youth. Sommeren 2013 bød desuden på DATS deltagelse i Folkemødet på Bornholm, hvor vi med udgivelsen af den digitale bog "Amatørkultur" samt en spændende politisk debat mellem Mogens Jensen (S), Pernille Vigsø Bagge (SF), Merete Scheelsbeck (C) og Anni Matthiesen (V) fik sat fokus på amatørkulturen i kulturpolitisk regi".

Det visuelle og digitale år

Peter Rafn Dahm, DATS konsulent i scenografi og visuelle udtryk:

"Når jeg ser tilbage på 2013, så er det interessante, at der blandt DATS' medlemsscener og -grupper har været en enorm spændvidde med digitale medieeksperimenter, som skaber nye teaterudtryk.

Det mest konsekvente eksempel må være et mindre eksperiment med Facebook-teater, som DATS afholdte i samarbejde med Støbeskeen, Frederiksværk i september. Her arbejdede vi med teater, der udspillede sig udelukkende i den digitale verden uden fysiske skuespillere.

Ellers vil jeg nævne forestillingen Aura fra Det Hem'lige Teater i Aalborg, hvor gruppen bag - Tikten Toft, Bjørn Thorlacius og Mai Nguyen, har skabt en avanceret teknologi til teatret, hvor det er muligt at få en videoprojektor til at følge en skuespillers bevægelser på scenen. På Sneskud Festival 2013 i København lavede de en meget succesfuld workshop i, hvordan man kan lave nye digitale og visuelle udtryk på scenen.

Hvor én tendens i året 2013 har været det digitale, har jeg også set en anden tendens, hvor grupper går i den helt anden retning i et fokus på det, man kunne kalde "analoge urfortællinger". Her ses et stort fokus på meget fysiske teaterfortællinger, der er forankret i kroppen og rummet - som man f.eks. så i to forestillinger på Vildskud 2013: "Shakespeare eksperimentet" samt "Det er så'n lidt country". Endelig er der forestillinger, som blander disse to tilgange til et helt nyt udtryk. Her vil jeg nævne Pink Planets: "En forestilling om fremtiden", der arbejder med en interaktion mellem kroppen og det digitale".

teater
forener
kunstnerisk
aktivitet
med menneskelig
udvikling

DATS er en landsdækkende teaterorganisation, der arbejder lokalt, regionalt og på landsplan for at styrke og udvikle teater i Danmark.

DATS fremmer og støtter teatervirksomhed, herunder projekter der bidrager til samfundsdebatten, styrker ytringsfriheden og skaber dialog på tværs af sociale, etniske og kulturelle skel.

DATS varetager enkeltmedlemmers, sceners, grupper og institutioners teaterinteresser. I alt er der 50.000 aktive amatørteaterfolk i alle aldre landet over.

DATS yder tilskud til kurser og opførelser, arrangerer festivaler, konferencer og uddannelsesforløb, samt formidler teaterkontakt nationalt og internationalt.

Yderligere information: se www.dats.dk eller kontakt DATS' sekretariat på 74651103 - eller dats@dats.dk